

2

4de jaargang nr. 2 apr-mei-jun 2006

Meander

natuurpunt

Natuur rondom Leie, Schelde en Zwalm

MEANDER

is het regionale contactblad voor de leden van de Natuurpuntafdelingen Schelde-Leie, Scheldevallei, Vlaamse Ardennen, Oudenaarde, Ronse en zwalm.vallei en voor de verschillende werkgroepen. Iedereen is welkom op onze activiteiten, ook niet-leden. Deelname aan wandelingen is steeds gratis en vrijblijvend

Lidmaatschap: Wie zich binnen onze regio aansluit bij Natuurpunt vzw krijgt automatisch ook driemaandelijks **MEANDER**.

Ledenadministratie

Arsène Benoot, Gampelaeredreef 67, 9800 Deinze, tel. 09/386.38.95, arsene.benoot@skynet.be.

zwalm.vallei: Bart Magherman, Leonce Roelsstraat 5, 9620 Zottegem, 09/360.09.99, b.magherman@scarlet.be

Redactie

Jo Buysse, tel. 09/385.52.89
email: jozef.buysse@scarlet.be
Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10
email: johan.cosijn@worldonline.be
Norbert Desmet, gsm 0494/65.33.91
email: desmetnorbert@hotmail.com
Rik Desmet, tel. 09/386.46.63
email: desmet.rik@scarlet.be
Philip Vergeylen, tel. 09/361.26.80
email: philip.vergeylen@scarlet.be

Foto's worden bezorgd aan:

jozef.buysse@scarlet.be

Werkten mee:

Arsène Benoot, Wim Bracke, Jo Buysse, Tom Buysse, Johan Cosijn, Dominiek Decluyre, Gilbert De Ghesquière, Emiel De Jaeger, Patrick De Rore, Rik Desmet, Norbert Desmet, Karel De Waele, Jurgen Dewolf, Pieter Espeel, Anne Fobert, Jan Francois, Nico Geiregat, Gunther Groenez, Filip Keirse, Yvette Moerman, Gerard Mornie, Daniël Packet, Eddy Saveyn, Ivan Steenkiste, Guido Tack, Eddy Van Den Abeele, Paul Vandenberg, Koen Van de Wiele, Jacques Vanheuerswyn, Philip Vergeylen, H. Verhaeghe, 2André Wandels, Marc Zwertvaegher.

Kafffoto: nuttig werk in reservaat; foto: Gunther Groenez

Achtergrondfoto blz. 4 en 5: Jan Francois

Grafiekachtergrond: foto's Ivan Steenkiste en Jacques Van Heuerswyn

Oplage: 2000

Gedrukt op cyclusprijs 90 g bij "Druk in de Weer" Gent.

3	Beste natuurvrienden
4	30 jaar reservatenwerking in de regio
13	Bijzondere garderobe
16	Vogelwaarnemingen sept. - nov. 2005
17	Vogelwaarnemingen dec. 2005 - feb. 2006
19	Latijn en Grieks
	Kalender: uitneembaar katern
22	Cursus nachtvlinders 2006
23	Het forum van Natuurpunt Vl. Ardennen plus
24	Mina raad tegen uitholling VEN
25	Over Kerkuilen en verkeer
25	Cursus paddestoelen voor gevorderden
26	Grootmeers vanuit historisch perspectief
29	Gingellikruid: een nieuwe inwijkeling
31	Nils Holgersson in de Langemeersen
32	Roofvogels bedreigd
33	Dag van de Aarde: fietszoektocht in Deinze
33	Brandnetel, meest verspreide plant in Vlaanderen
34	Vlinderwaarnemingen
36	Klaveren troef, verwarring troef
39	Lentemaaltijd zwalm.vallei: succes; Nieuw tijdschrift
39	Weetjes: Boerenzwaluw; Dankbare Torenvalk
40	Te koop: rund en schaaap; Gelukwensen

Beste natuurvrienden,

Guido Tack

Zoals je in het hoofdartikel van deze Meander veel uitgebreider kan lezen, vieren we dit jaar 30 jaar reservaatbeheer, en 25 jaar reservaatverwerving in het werkingsgebied van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*, grosso modo het oude werkingsgebied van Wielewaal afdeling Schelde-Leie. We begonnen in 1976 te hooien in de Langemeersen, en kochten in 1981 ons eerste perceel in het Burreken. Ondertussen heeft Natuurpunt in onze regio niet minder dan –afgerond- 450 ha in beheer, waarvan veruit de overgrote meerderheid in eigendom. Als u weet van waar we komen mag dat zonder overdrijving een half mirakel genoemd worden. Velen onder u hebben daar als donateur in het verleden in belangrijke mate toe bijgedragen. Zonder u hadden we daar, ondanks alle overheidssubsidies, maar een fractie van gerealiseerd.

We hebben evenwel nog een lange weg af te leggen. Onze percelen liggen ingebed in zgn. visiegebieden, waarbinnen we verder willen uitbreiden, en waarin we in de toekomst, na overleg met de Vlaamse Overheid, als enige reservaatverwervende instantie actief zullen blijven. Hiermee nemen we meteen een belangrijk engagement op ten opzichte van de gemeenschap. Die gemeenschap honoreert dat engagement financieel op twee manieren :

door de overheid die ons als bestuurder van de gemeenschap subsidieert, en door uw bijdrage, de steun van burgers en bedrijven die iets extra willen doen om de zaak sneller vooruit te helpen, en de restfinanciering bij mekaar te brengen.

Mogen we u dus nogmaals om een bijdrage vragen op het rekeningnummer 293-0212075-88 van Natuurpunt? U moet hierbij een projectnummer vermelden, en voortaan heeft u twee mogelijkheden:

- ofwel kiest u voor het Reservatenfonds Vlaamse Ardennen *plus*, projectnummer 6699 en dan kan uw bijdrage aangewend worden voor eender welk reservaatproject in onze regio. Dit fonds is speciaal opgezet om een solidariteitsmechanisme in te bouwen tussen alle afdelingen en kernen die onder het regiobestuur van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* ressorteren
- ofwel kiest u voor één of meerdere van onze 21 reservaatprojecten, en dan wordt uw bijdrage specifiek voor dat of die projecten aangewend. De projectnummers vindt u in onderstaande tabel of in tabel 1 op bladzijde 5.

Voor storting van 30 euro krijgt u thuis een fiscaal attest opgestuurd.

Met uw hulp kunnen we doorgaan in het verlengde van de reeds afgelegde weg, en op ons parcours van de voorbije 30 jaar kunnen we met recht en reden trots zijn ! U leest er alles over verder in dit nummer.

Ofwel:

Algemeen reservatenfonds Vlaamse Ardennen *plus* projectnummer 6699

Ofwel:

Naam	Projectnr	Naam	Projectnr	Naam	Projectnr
Bois Joly	6625	Kordaalbos	6605	Parkbos-Uilenbroek	6136
Bos f'Ename-Volkegembos	6121	Langemeersen	6076	Perlinkbeekvallei	6204
Bovenlopen Zwalm	6142	Maarkebeekvallei	6670	Pyreneeën-Tombeles	6667
Burreken	6602	Middenloop Zwalm	6160	Rooigembekvallei	6669
Feelbos-Kalkoven	6185	Munkbosbeekvallei	6151	Vuilbroek	6126
Grootmeers	6650	Nukerkebos-Bosheide	6641	Wijmier	6141
Heurnemeersen	6063	Ooidonkmeersen	6109	Zeverenbeekvallei	6082

30 jaar reservatenwerking in de regio : tijd voor een stand van zaken

Guido Tack

Van waar we komen

Toen in 1968 de Wielewaal afdeling Schelde-Leie werd opgericht, was er geen hectare natuurreservaat in de regio. Zowel De Wielewaal v.z.w. als de Belgische Natuur- en Vogelreservaten (B.N.V.R., later Natuurreservaten) v.z.w. hadden buiten onze regio elk reeds een paar reservaten aangekocht, vooral in de Kempen. Maar er bestond nog geen aankoopsubsidie van de overheid, en opstarten van nieuwe projecten was dus alleen al financieel een enorme opgave. Harold Herberigs, een pionier binnen B.N.V.R., had b.v. al in de jaren '50 gewezen op de uitzonderlijke waarde van "les marais d'Audenarde", de Scheldemeersen die zich toen nog als een enorme zompige vlakte vanaf de Meerspoort uitstrekten tot in Petegem, maar daar bleef het bij. Bij gebrek aan verwerving van eigen gronden probeerden beide verenigingen dan maar via het afsluiten van overeenkomsten met (grote) privé-eigenaars bepaalde gebieden enige bescherming te verschaffen. Zo stond het domein Ooidonk met zijn (toen al) belangrijke

reigerkolonie onder de bescherming van BNVR (de bordjes hangen er nog steeds), en werd Lozerbos door toedoen van Marcel Nachtergaele een OSC (Ornithologisch StudieCentrum) van De Wielewaal.

Eind de jaren '60, begin de jaren '70 ging steeds meer natuur in een steeds sneller tempo verloren. Het werd hoe langer hoe duidelijker dat natuurgebied verwerven de enige methode was met genoeg garantie op het behoud ervan. Bovendien groeide samen met o.a. het verruimen van vogel- naar natuurbescherming het besef dat natuurgebieden beschermen in veel gevallen ook natuurgebieden beheren betekende, m.a.w. dat de handen uit de mouwen moesten gestoken worden voor het beheer van de vegetatie. De eerste schuchtere pogingen in die richting doken in de regio op in het begin van de zeventiger jaren in afspraak met privé-eigenaars. Zo werden er gedurende jaren met man en macht Adelaarsvarens verwijderd op een heiderelictje in het Oud-Moregemwoud te Wortegem, maar de strijd werd tenslotte gestaakt. In 1976 kocht de familie Leroy een paar percelen met o.a. Moeraskartelblad en Grote ratelaar in de Langemeersen te Petegem, binnen die zompige vlakte van daarnet, met de bedoeling dat Wielewaalafdeling Schelde-Leie er het hooibeheer voor zijn rekening nam. Dit beheer is er jaar na jaar verder gezet tot op de dag van vandaag. Bovendien kocht De Wielewaal er in 1982 ook de eerste eigen percelen, zodat we 1976 als startjaar van het eerste reservaatproject in de regio mogen beschouwen.

Jansveld Middenloop Zwalm

foto: Jan Francois

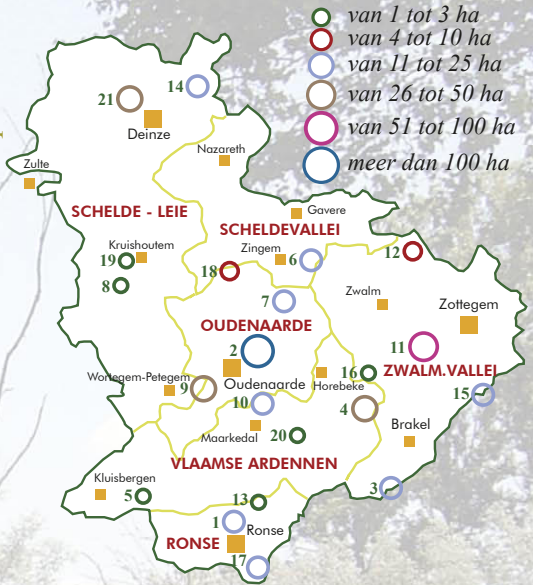
Vanaf 1981 erkende en subsidieerde de Vlaamse overheid beheer, bewaking etc. van de natuurreservaten van private verenigingen. In datzelfde jaar kocht B.N.V.R. op voorstel van Wielewaalafdeling Schelde-Leie, die toen niet zelf de financiële mogelijkheden bezat, de eerste gronden in het Burreken, waardoor we in 2006 met de plaatselijke Werkgroep 25 jaar Burreken kunnen vieren. Vanaf 1984 volgde er ook subsidie voor de aankoop van gronden, waardoor de Vlaamse overheid duidelijk opteede voor een tweesporenbeleid : eigen (zgn. Vlaamse) reservaten en (zgn. erkende) natuurreservaten van private

verenigingen. Deze financiële ondersteuning, later aangevuld met een (ondertussen spijtig genoeg afgeschafte) provinciale subsidie, zorgde voor een definitieve doorbraak. Zowel Wielewaal als Natuurreservaten startten tijdens de daarop volgende jaren in een ganse reeks gebieden reserlaatprojecten op. Een speciaal geval was het project rond het Bos t'Ename, dat in 1993 werd uitgekozen als nationaal aankoopproject van De Wielewaal n.a.v. de zestigste verjaardag van de vereniging, en later via LIFE ook Europees gesubsidieerd werd. Als gevolg hiervan kon aan een sneller tempo aangekocht worden, en is het Bos t'Ename-Volkegembos op dit ogenblik het grootste natuurreservaat van de regio.

In alle gebieden was er één constante, met name de rol van één man, Jacques Vanheeuverswyn, die in de ganse streek (en ook in Everbeek, nu buiten de Vlaamse Ardennen plus-regio) de hort opging om eigenaars

Reservaten Vlaamse Ardennen plus

te contacteren, met pachters te onderhandelen,

Tabel 1: de 21 reserlaatprojecten onder Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus inclusief hun projectnummers.

Nr.	Nieuwe naam	Oude naam	ha in beheer	ha visiegebied (grootteorde)	Afdeling	Projectnr.
1	Bois Joly	Bois Joly	18	25	Ronse	6625
2	Bos t'Ename-Volkegembos	Bos t'Ename	104	275	Oudenaarde	6121
3	Bovenlopen Zwalm	Bovenlopen Zwalm	20	150	Zwalm.vallei	6142
4	Burreken	Burreken	32	300	Vlaamse Ardennen	6602
5	Feelbos-Kalkoven	Kalkoven	1	125	Vlaamse Ardennen	6185
6	Grootmeers	Grootmeers	19	225	Scheldevallei	6650
7	Heurnemeersen	Dal, Snippenweide	20	40	Oudenaarde	6063
8	Kordaalbos	Kordaalbos	2	10	Schelde-Leie	6605
9	Langemeersen	Langemeersen	26	200	Oudenaarde	6076
10	Maarkebeekvallei	Longkruidbosjes, Eekhout	12	225	Oudenaarde	6670
11	Middenloop Zwalm	Middenloop Zwalm	69	950	Zwalm.vallei	6160
12	Munkbosbeekvallei	Munckbosbeekvallei	4	75	Zwalm.vallei	6151
13	Nukerkebos-Bosheide	Boschheide	3	75	Ronse	6641
14	Ooidonkmeersen	Leyhoek	20	300	Schelde-Leie	6109
15	Parkbos-Uilenbroek	Parkbos-Uilenbroek	17	250	Zwalm.vallei	6136
16	Perlinkbeekvallei	Perlinkvallei	2	125	Zwalm.vallei	6204
17	Pyreneeën-Tombeles	Pyreneeën	24	200	Ronse	6667
18	Rooigembekvallei	Rooigembekvallei	10	40	Oudenaarde	6669
19	Vuilbroek	Vuylbroek	2	5	Schelde-Leie	6126
20	Wijmier	Wymiere	1	10	Vlaamse Ardennen	6141
21	Zeverenbeekvallei	Zeverenbeekvallei	42	200	Schelde-Leie	6082
Totaal			448	3805		

verkoopovereenkomsten en akten te ondertekenen etc. Iedereen zal het ermee eens zijn dat de verdienste van Jacques moeilijk kan overschat worden.

De toestand vandaag

Ondertussen zijn we dus dertig jaar verder sinds die eerste hooibeurt in de Langemeersen. Wielewaal en Natuurreservaten zijn een paar jaar geleden gefusioneerd tot Natuurpunt. De zes afdelingen en drie kernen van Natuurpunt die in onze regio (grosso modo samenvallend met het oude werkingsgebied van Wielewaalafdeling Schelde-Leie) actief zijn, werken sinds vorig jaar samen op streekniveau onder de naam Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*. De *plus* in de naam geeft aan dat onze regio groter is dan de Vlaamse Ardennen *sensu stricto*, en ook grote delen van het interfluvium, van de Leievallei en van het gebied ten N van de Leievallei omvat. Eén van de werkingsvelden die op het niveau van het regiobestuur ter harte worden genomen, is de zorg voor de restfinanciering van de reservataankopen. Het alternatief is immers dat elke afdeling en kern binnen de vereniging financieel verantwoordelijk zou zijn voor zijn eigen aankopen, wat in het geval van een groot reservaat binnen een kleine kern veel te zwaar zou wegen. Door de verantwoordelijkheid voor de restfinanciering aan het streekniveau toe te vertrouwen speelt nu een solidariteitsmechanisme, o.a. van donateurs in de steden Deinze, Oudenaarde, Ronse en Zottegem naar de kleinere plattelandsgemeenten in de regio toe. Er werd hiervoor een nieuw projectnummer 6699 geopend onder de naam Reservatenfonds

Vlaamse Ardennen *plus*. Wie een financiële bijdrage wil leveren voor de reservatenwerking in de regio kan voor dit fonds kiezen, waarbij hij geen voorkeur uitspreekt voor een bepaald reservaatproject, en het solidariteitsprincipe honoreert, of hij kan, uit tabel 1 op blz. 5, juist wel voor het project kiezen dat zijn voorkeur wegdraagt.

Deze tabel kan wel wat uitleg gebruiken.

De precieze ligging van een reservaat vind je door het reservaatnummer in de eerste kolom van de tabel te zoeken op het bijhorende kaartje. Je treft in de tabel een aantal nieuwe of lichtjes aangepaste gebiedsnamen aan. In het verleden schonken de eerst aangekochte gronden dikwijls hun perceelsnaam aan het reservaatproject, maar ondertussen is de oppervlakte ferm aangedikt. Voortaan gebruiken we consequent de naam van het visiegebied, dus Ooidonkmeersen i.p.v. Leyhoek, Maarkebeekvallei i.p.v. Longkruidbosjes-Eekhout, Heurnemeersen i.p.v. Dal-Snippenweide etc. Als geen enkele benaming het ganse visiegebied goed genoeg dekt, wordt een dubbele naam gebruikt, zoals in Pyreneeën-Tombele, Nukerkebos-Bosheide of Bos t'Ename-Volkegembos. De oude namen blijven in gebruik om de desbetreffende reservaatonderdelen te benoemen. Verder wordt nu consequent hedendaags Nederlands gebruikt in de naamgeving (Vuylbroek ipv Vuylbroek, Wijmier ipv Wymiere etc.), en komt de naam van een beek vóór het toevoegsel –vallei, dus Zeverenbeekvallei i.p.v. Vallei van de Zeverenbeek.

De Everbeekse bossen (Hayesbos, Steenbergbos en Trimontbos) komen in de tabel niet voor omdat de Werkgroep Everbeekse Bossen bij de herstructurering onderdak gevonden heeft bij Natuurpunt afdeling Geraardsbergen.

Verder ontbreken Ingelbos,

Tabel 2: Vlaamse Natuurreservaten, reeds aangeduid of in wording

Naam	Gemeente(n)	ha in beheer
Cottembos	Zottegem, Herzele, S-L-Houtem	?
Elenbos-Hotondbos	Kluisbergen, Maarkedal, Ronse	42
Kattenberg (Bos t'Ename)	Oudenaarde	6
Kleinmeers	Zingem	3
Leernse meersen	Deinze	3
Meldenmeersen	Oudenaarde	2
Park Grenier	Gavere	20
Reytmeersen-Zwalmmonding	Oudenaarde, Zwalm	72
Steenbergse bossen	Zottegem	3
Weiput	Zingem	14
Totaal		165

Tabel 3: bosreservaten, reeds aangeduid of in wording

Naam	Gemeente(n)	ha in beheer
Beiaardbos	Kluisbergen	28
Kluisbos	Kluisbergen	53
Totaal		81

Reygersbosch, Beiaardbos en Peterbulck. Om dat te verklaren moeten we even uitweiden over het begrip “visiegebied”.

Visiegebieden

Je vindt in tabel 1 niet alleen de huidige beheerde oppervlakte per reservaatproject, m.a.w. de oppervlakte in eigendom of in pacht, maar ook de grootte van het visiegebied. Bij de aanvraag tot erkenning als natuurreservaat moet de vereniging aan de Vlaamse overheid kenbaar maken binnen welke perimenter het project zal worden uitgebouwd, en wat de beheersvisie van de vereniging is voor dat ruimere gebied. Verdere aankopen moeten binnen die perimenter gesitueerd zijn. Deze gebieden vullen dus een inhoudelijke visie in op middellange termijn in (zie ook verder). Zoals we hierna duidelijk zullen maken is dit visiegebied uitdrukkelijk niet bedoeld als een zwaard van Damocles dat boven de hoofden van eigenaars met goede bedoelingen hangt. We willen ook andere wegen bewandelen dan enkel grondverwerving om het behoud van de natuurwaarde te verzekeren, wegen van geleidelijkheid en overleg gebaseerd op goed nabuurschap.

Naast Natuurpunt zet ook de Vlaamse overheid reservaatprojecten op in eigen visiegebieden. Afdeling Natuur verwert en beheert gronden met de bedoeling ze te laten aanwijken als zgn. Vlaams natuurreservaat, en Afdeling Bos en Groen beheert de zgn. bosreservaten. De tabellen 2 en 3 op blz. 6 geven hiervan een overzicht voor onze regio. Daarnaast beheert Afdeling Bosen Groen een reeks domeinen, eigendom van het Vlaams Gewest, voornamelijk bossen

Tabel 4: bossen en afgesneden meanders, eigendom van het Vlaams Gewest, beheerd door Afdeling Bos en Groen

Naam	Gemeente(n)	ha in beheer
Bossen		
Bos te Rijst	Maarkedal	31
Brakelbos	Brakel	2
Kluisbos	Kluisbergen	40
Koppenbergbos	Oudenaarde, Maarkedal	5
Muziekbos	Ronse	13
Nieuwgoed	Deinze	37
Subtotaal		128
Afgesneden meanders		
Anker	Wortegem-Petegem	10
Blarewater	Zwalm	2
Gottem	Deinze, Zulte	12
Machelenput	Deinze, Zulte	7
Meerse	Oudenaarde, Kluisbergen	2
Meilegem	Gavere, Zwalm	4
Scheyteput	Kluisbergen	4
Veer	Oudenaarde	7
Subtotaal		48
Algemeen totaal		176

en afgesneden meanders (zie tabel 4). Hoewel het beheer multifunctioneel is, en dus niet enkel gericht op natuurbehoud, speelt de ecologische waarde van deze bossen en waters een steeds grotere rol.

Tabel 5 toont de bossen die andere openbare

Tabel 5: onderworpen bossen

Naam	Gemeente(n)	ha in beheer		
		provincie	Gemeente	OCMW subtotaal
Brakelbos	Brakel		53	53
Breivelde	Zottegem	10		10
Hauwdries	Brakel		1	1
Heynsdalebos	Ronse	27		27
Hospicebossen	Nazareth		54	54
Kloosterbos	Zottegem	12		12
Kluisbos	Kluisbergen	51	4	55
Koppenbergbos	Oudenaarde, Maarkedal		36	36
Lozerbos	Kruishoutem		10	10
Milleniumbos	Brakel	1		1
Prijkels	Deinze		3	3
Sparrenbos	Zottegem	3		3
Spellehout	Kluisbergen		6	6
Thiemerskouter	Maarkedal		3	3
Totaal		27	77	274

Tabel 6: afgesneden meanders AWZ

Naam	Gemeente(n)	ha in beheer
"Deinze"	Deinze	1
Elsegem	Wortegem-Petegem	2
"Gottem" (Goed ter Walle)	Deinze	4
"Grammene"	Deinze	19
Heuvel	Oudenaarde	1
Mesureput	Zingem	2
Nederename	Oudenaarde	2
Ohioputje	Oudenaarde	1
"Olsene 1"	Zulte	3
"Olsene 2"	Zulte	3
"Olsene 3"	Zulte	2
Spettekraai	Zingem	2
Ster	Oudenaarde	2
Vosselareput	Deinze	24
Welden	Oudenaarde	1
Totaal		69

besturen, zoals de provincie, gemeenten en OCMW's bezitten. Ze kunnen enkel vervreemd worden na een speciale procedure en zijn onderworpen aan het toezicht van de Afdeling Bos en Groen, die meestal (delen van) het beheer voor zijn rekening neemt.

NV Waterwegen en Zeekanaal beheert voor het Vlaams Gewest een aantal afgesneden meanders (zie tabel 6 hierboven). Het beheer ervan voor wat betreft de visserij is in handen van dezelfde Afdeling Bos en Groen samen met de Provinciale Visserijcommissie.

Tenslotte zijn er een ganse reeks terreinen in eigendom van openbare instanties, die eveneens een bepaalde natuurwaarde bezitten, maar niet beheerd worden door Afdeling Natuur of Afdeling Bos en Groen, of evenmin aan toezicht zijn onderworpen. Deze gronden zijn nooit als zodanig geïnventariseerd, zodat een volledig overzicht ervan geven te veel opzoekingswerk zou vergen. We kunnen hier enkel een paar voorbeelden geven. Het ministerie van Landsverdediging beheert militaire domeinen in Nazareth en Gavere (daar samen met Afdeling Natuur). NV Waterwegen en Zeekanaal beheert de Callemoëie te Nazareth-Deinze (in samenspraak met Natuurpunt) en het laguneringsterrein bij Noorderwal (Deinze). Afdeling Water verwerft steeds

meer wachtbekkens in beekvalleien, o.a. langs Zwalm, Maarkebeek en bijbeken. De provincie Oost-Vlaanderen is eigenaar van de gronden aansluitend bij de Kaaihoeve (Zwalm) en van een deel van de Enamemeersen, met o.a. de archeologische site. De gemeente Kluisbergen is eigenaar van het Paddenbroek en van een paar percelen aansluitend bij Beiaardbos en Kluisbos. De stad Oudenaarde bezit het Steenbergbos, het Speibos en de Vestingen, en beheert de hooilandjes bij de Delhaize (met het Moeraskartelblad) en een stuk meander met elzenbosjes te Nederename. De stad Zottegem is eigenaar van gronden in de Vallei van de Molenbeek te Velzeke-Elene. De stad Deinze bezit Astenedreef en omgeving (nieuw stadsbos). De gemeenten

Kruishoutem en Zingem hebben respectievelijk het Vuilbroek en Grootmeers in beheer gegeven aan Natuurpunt (zie tabel 1).

In het verleden is het, ook in onze regio, wel eens voorgevallen dat meerdere terreinverwervende instanties grondaankopen realiseerden binnen één en hetzelfde gebied. Binnenkort komt er voor onze regio een overleg om duidelijke afspraken te maken wie waar verder gronden aankoopt, zodat één terreinverwervende instantie geresponsabiliseerd wordt per gebied. In sommige gevallen kunnen de Natuurpuntvisiegebieden overlappen met die van Afdeling Bos en Groen, waarbij Bos en Groen het bos verwerft en Natuurpunt de niet-bosgronden die er bij aansluiten (zoals in Brakelbos-Bovenlopen van de Zwalm) of omgekeerd, zoals in Parkbos-Uilenbroek, waar Natuurpunt het bestaande Parkbos verwerft en Bos en Groen gronden rond het bestaande aankoopt voor bosuitbreiding. Een dergelijke aanpak kan een oplossing bieden voor spijtige situaties, zoals het recent geval waarbij gronden bij het Bos te Rijst door Natuurpunt niet werden gekocht omdat ze binnen een Bos en Groen-perimeter gelegen zijn.

Een ander concreet gevolg van dit overleg kan zijn dat er beheersruil wordt afgesproken. Het beheer

(niet het eigendomsstatuut) van gronden van afdeling Natuur en afdeling Bos en Groen die gesitueerd zijn binnen een perimeter waar Natuurpunt qua verwerving verder gevorderd is, kan overgedragen worden aan Natuurpunt en vice versa. Zo stelt de vereniging de beheersoverdrachten voor van Ingelbos en Reygersbosch naar Afdeling Natuur (perimeter toekomstig Vlaams natuurreservaat Elenebos-Hotondbos), van Peterbulck naar afdeling Natuur (perimeter Vlaams natuurreservaat De Weiput) en van ons perceel in het Beiaardbos naar Afdeling Bos en Groen (perimeter bosreservaat Beiaardbos). Om die reden vind je deze reservaatpercelen niet meer in tabel 1. Natuurpunt stopt binnen deze perimeters met grondverwerving, omdat ofwel Afdeling Natuur ofwel Afdeling Bos en Groen er veel verder gevorderd zijn (zie tabellen 2 en 3). Zoals gezegd staat daar tegenover dat er ook in de andere richting beheersoverdrachten kunnen gebeuren, waarbij Afdeling Natuur en mogelijk ook Afdeling Bos en Groen gronden overdragen gelegen binnen de perimeter van een paar van onze 21 reservaatprojecten. Hier aan voorafgaand droeg Afdeling Natuur recent reeds het beheer over van 12 ha in de Zeverenbeekvallei en 8 ha in de Rooigembeekvallei.

Wat brengt de toekomst ?

Of het glas van de reservatenwerking in onze regio op dit ogenblik halfvol of halfleeg is laten we aan je persoonlijke appreciatie over. Voor beide benaderingen valt er wat te zeggen. Wie er in 1976 al bij was zal beamen dat toen niemand in zijn wildste dromen voor mogelijk hield dat we dertig jaar later 446 ha natuurgebied zouden beheren, waarvan het overgrote deel in eigendom. Met die 446 ha beslaan we 0,8 % van de regio-oppervlakte, en dat is weinig minder dan het percentage dat alle Natuurpuntreservaten halen t.o.v. de oppervlakte van Vlaanderen. Dit is een zeer behoorlijke streekscore als je in rekening brengt dat het zwaartepunt van de Natuurpunt-reservaatoppervlakte overduidelijk in het oosten ligt, in streken als Kempen en Hageland, met veel natuur en lage grondprijzen. Maar hoe dan ook blijft minder dan één procent op de keper beschouwd natuurlijk weinig. Zoals uit de vergelijking van tabel 1 met de tabellen 2 en 3 blijkt, doen we

het ook beter dan de overheid (Afdeling Natuur en Afdeling Bos en Groen), maar hier moeten we er rekening mee houden dat het ritme van aankoop door de overheid sterk wordt vertraagd door de zware aankoopprocedure.

Oppervlakte vertelt natuurlijk ook niet alles. Ze zegt ons niets over de kwaliteitsaantasting die onze reservaten zoals alle natuurgebieden hebben ondergaan als gevolg van externe invloeden, ondanks alle goede zorg en inspanning van onze kant. We blijven soorten verliezen. Het Moeraskartelblad van de Langemeersen van toen is er nu, zoveel hooibeurten later, weg als gevolg van verdroging.

Gelukkig blijft een ondertussen weer aangroeiende populatie aanwezig op een nat hooiland, eigendom van OCMW Oudenaarde en beheerd door de milieudienst van de stad als onderdeel van het stedelijk natuurgebied Vestingen. Hoe dan ook hebben we in onze visiegebieden een belangrijk gevecht te leveren tegen vermessing, verdroging, versnippering, vervuiling etc. En dan hebben we nog niets gezegd over de algemene devaluatie van de natuurkwaliteit buiten de reservaten, in de rest van het buitengebied. Het wordt sowieso een zware uitdaging om onze visiegebieden in te schakelen in een ecologisch functioneel netwerk dat niet enkel gebieden omvat waar natuur hoofdfunctie is of wordt, maar ook verwevings- en verbindingengebieden.

De huidige reservaatoppervlakte wordt ook sterk gerelativeerd als je ze naast de totale oppervlakte visiegebied plaatst (ongeveer 3800 ha, of ongeveer 7 % van de regio-oppervlakte). Met onze 446 ha reservaatoppervlakte hebben we iets meer dan 11 % van de gezamenlijke oppervlakte van onze 21 visiegebieden aangekocht. We zijn dus nog wel een tijdje zoet. Hoewel we er ondertussen al 69 ha beheren, zou je in een gebied als Middenloop Zwalm gezien zijn oppervlakte (950 ha) kunnen denken dat we voor eeuwig en drie dagen bezig blijven, maar

het blijft er gestaag vooruitgaan, en niet versagen is de boodschap. Rond de middenloop van de Zwalm, tussen Nederbrakel en Munkzwalmbos, ligt nu eenmaal het grootste aaneengesloten reservaatwaardig gebied van onze regio, ongeveer evenveel als in de Scheldevallei tussen Eine en Asper (opgesplitst in meerdere visiegebieden, o.a. Heurnemeersen en Grootmeers). Vele van onze visiegebieden zijn tussen de 200 en de 300 ha groot: Burreken, Pyrenneeën-Tombele, Zeverenbeekvallei, Langemeersen, Maarkebeekvallei, Bos t'Ename-Volkegembos, Grootmeers, Ooidonkmeersen en Parkbos-Uilenbroek. De visiegebieden van Feelbos-Kalkoven, Bovenlopen Zwalm en Perlinkbeekvallei zijn een maatje kleiner: 125-150 ha. Onze huidige reservaatpercelen in Heurnemeersen, Rooigembeekvallei, Munkbosbeekvallei en Nukerkebos-Bosheide moeten we bekijken binnen een perimeter van 40-75 ha, en vier reservaatprojecten zullen, zelfs op lange termijn, waarschijnlijk nooit groter worden dan 5-25 ha : Vuilbroek, Wijmier, Kordaalbos en Bois Joly. Ze zijn er ons daarom niet minder dierbaar om. In Bois Joly, Heurnemeersen en Bos t'Ename-Volkegembos zijn we in verhouding het verst met aankoop gevorderd.

Waar we binnen dertig jaar zullen staan is voer voor speculatie omdat er een aantal factoren meespelen die we nu moeilijk kunnen inschatten. Zal de overheid financieel evenveel blijven bijdragen als in de voorbije decennia? De afschaffing van de provinciale en de terugschroefing van de Europese subsidies (via LIFE) voorspelt weinig goeds, maar de slinger kan natuurlijk ook opnieuw de andere richting uitgaan. Van de uitoefening van het recht van voorkoop door de overheid binnen onze visiegebieden, waarbij het beheer aan Natuurpunt wordt overgedragen, moeten we in de toekomst geen wonderen verwachten, wat tegenstanders ervan ook mogen beweren. Tot op heden gaat het in onze regio over een zeer beperkte oppervlakte. Zullen we er in slagen om de restfinanciering blijvend bij mekaar te harken? Wat dat betreft is de donateursoproep waar dit artikel aan vastgekoppeld zit slechts een eerste stap. Er zullen binnenkort een paar nieuwe initiatieven worden genomen, o.a. een nationale fondsenwervingscampagne voor de reservaten onder

Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* via Natuur.blad, een mailing naar de BVA's (Bekende Vlamingen die in de Vlaamse Ardennen komen wonen zijn) en contacten met de organisatoren van grote evenementen die onze streek aandoen ("gebruiken"), zoals de Ronde van Vlaanderen.

Geld zal steeds een beperkende factor blijven, maar hoe zal het aanbod aan gronden evolueren? Hier zijn we sterk afhankelijk van het ruimtebeslag door andere sectoren, vooral van de landbouw. De voorop gestelde afbouw van de landbouwsteun door de Europese Unie tegen 2013 zou er wel eens kunnen voor zorgen dat er binnen pakweg 20 jaar meer grond vrijkomt dan we ons nu kunnen voorstellen. Hoe dan ook wordt er maar aangekocht in de mate dat de evolutie in het door landbouwers gebruikt areaal dat toelaat. De gronddruk vanuit hobbyboeren, maneges, paardenliefhebbers etc. neemt toe en zal blijven

Uilenbroek vanaf Waesberg

foto: Koen Van de Wiele

stijgen, vooral in die visiegebieden die in de stadsrand gelegen zijn. We moeten in elk geval niet de illusie koesteren dat we ooit de laatste hectare zullen kunnen aankopen. Een belangrijk deel van onze visiegebieden zal steeds in privé-handen blijven.

We hoeven ook niet alle gronden aan te kopen om behoud en zo mogelijk herstel en uitbreiding van de natuurkwaliteit in onze visiegebieden te bewerkstelligen. Wat dat betreft moeten we per gebied de oefening maken of een partnerstrategie kan helpen via zgn. geassocieerde eigenaars.

Binnen onze visiegebieden liggen gronden die in

eigendom zijn van openbare besturen andere dan Afdeling Natuur of Afdeling Bos en Groen, waarvan de belangrijkste zijn opgesomd in de tabellen 5 en 6. Beheersoverdracht aan Natuurpunt kan hier een optie zijn, zoals de gemeenten Kruishoutem en Zingem reeds hebben gedaan met respectievelijk Vuilbroek en Grootmeers, en zoals misschien aangewezen is met de meanders Heuvel en Ster, eigendom van AWZ, binnen ons visiegebied Heurnemeersen. Maar net zo goed kunnen we proberen te bereiken dat de eigenaar zelf voor een degelijk natuurbeheer zorgt, ingebed in onze gebiedsvisie. Zeker in het geval van bossen onderworpen aan het toezicht van de afdeling Bos en Groen lijkt dat de beste piste (Kloosterbos binnen ons visiegebied Middenloop Zwalm, Thiemerskouter binnen ons visiegebied Nukerkebos-Bosheide).

Er zijn ook steeds meer privé-eigenaars met goede bedoelingen bezielt wat het beheer van hun gronden betreft, maar ze missen dikwijls de nodige expertise. Een degelijk advies van onze kant kan er voor zorgen dat deze prive-eigenaars onze beheersvisie mee gaan invullen, zodat aankoop van hun gronden niet meer aan de orde is. Als het over bossen gaat kan de opmaak van het bosbeheersplan een goede gelegenheid bieden. De Bosgroep Vlaamse Ardennen kan hierbij bemiddelend en faciliterend optreden. Ook de op te maken natuurrichtplannen bieden mogelijkheden tot afstemming met andere eigenaars.

Een aparte categorie bij de privé-eigenaars vormen de jachtrechthouders. Samenwerking is in veel gebieden nog gehypothekeerd door het verleden, maar er zijn goeie redenen om binnen onze visiegebieden over samenwerking na te denken met die jachtgroepen waarvan de jachtpraktijk geen reden geeft tot ongerustheid. In veel gebieden is grondaankoop tegen de wil van de jachtrechthouder erg moeilijk zoniet onmogelijk, of is het resultaat prijsopbod. Een overeenkomst waarbij jagers(groepen) zelf niet verder aankopen, integendeel info over vrijkomende gronden doorspelen in ruil voor een recht op overloop of -waar we dat kunnen verantwoorden- een beperkte beheersjacht, kan uitkomst bieden, zoals in sommige gebieden reeds werd aangetoond. De conservators

en de plaatselijke beheerswerkgroepen zijn het best geplaatst om gebied per gebied na te gaan of dit een optie kan zijn.

In ons visiegebied Bos t'Ename-Volkegembos wordt

rondleiding in reservaat

foto: Gerard Mornie

deze partnerstrategie met openbare besturen, privé-eigenaars en jachtrechthouders reeds jaren toegepast. De stad Oudenaarde vult er mede onze visie in op haar 9 ha eigendom (stadsbos Steenbergbos), en een vijftal privé-eigenaars, o.a. een jachtrechthouder, doen hetzelfde op hun gronden voor in totaal een 8-tal ha.

Een andere beperkende factor in de verdere uitbouw van onze reservaten zullen ongetwijfeld ook de mankracht en middelen zijn die we voor het beheer kunnen inschakelen. De last komt nog te dikwijls terecht op de rug van de arme conservator die indertijd door de vereniging voor dit onbezoldigd maar tijdrovend jobje is aangezocht. We moeten hierbij steeds meer de weg op van plaatselijke werkgroepen, die zoals de naam het zegt een flink deel van het werk doen, met de conservator(s) als spilfiguur en coördinator. In heel wat reservaten functioneert zo'n werkgroep al jaren naar behoren, en er zijn nieuwe gestart, in oprichting of op komst rond Rooigembeekvallei, Langemeersen, Munkbosbeekvallei, Maarkebeekvallei, Perlinkbeekvallei en Kordaal. Waar aangewezen kan er meer met landbouwers worden samengewerkt. Als de huidige trend in het Europese landbouwbeleid zich doorzet kunnen de landbouwers hiervoor zelf vragende partij worden. Verder is recent met het Natuurpuntsecretariaat afgesproken dat een groter

aandeel in het beheerswerk op het terrein moet overgenomen worden door de arbeidersploegen van het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen of van Natuurpunt zelf. Er is in het verleden veel minder werk verzet in onze streekreservaten door arbeidersploegen dan in andere Natuurpuntreservaten in de rest van Vlaanderen. Tenslotte is ook enig heil te verwachten van een betere inzet van vee en beheersmateriaal, o.a. via uitwisseling tussen afdelingen en kernen, en van de ingebruikname van de voor de streek centrale Natuurpunt-loods in het Bos t'Ename-Volkegembos. Hoe dan ook is het duidelijk dat het vrijwilligerswerk steeds een belangrijk aandeel in het werkvolume zal blijven innemen.

Al deze beperkende factoren kunnen er toe leiden dat we bij verdere aankopen met prioriteitsafweging moeten gaan werken tussen visiegebieden en percelen onderling, maar voorlopig zijn we daar (gelukkig maar) nog niet aan toe. Een makkelijke oefening zal dat niet zijn.

Nieuwe projecten ?

Blijft er in dit verhaal nog ruimte voor het opzetten van nieuwe reservaatprojecten ?

De samenvoeging van de tabellen hierboven leert snel dat al in heel wat visiegebieden terreinverwervende instanties actief zijn. Bovendien zijn veel potentiële visiegebieden verankerd in grote privé-eigendommen. Dat is onder meer het geval met de historische kasteeldomeinen annex bossen, zoals Ooidonk, Nokere, Wannegem-Lede, Mullem, Lozer, Leeuwergem, Beerlegem, Aaishove, Olsene, Calmont, Gauthier de Rasse, of met andere grotere privé-natuurdomeneinen, zoals Spitaalsbossen-Oud-Moregem, Bouvelobos of Hof te Fiennes. In veel gevallen is het beheer van deze domeinen vrij behoorlijk, hoewel kansen voor een wat fijner afgesteld natuurbeheer onbenut blijven. Er blijven evenwel gebieden die mogelijkheden bieden, zoals de benedenloop van de Zwalm tussen Munkzwalm en Nederzwalm, de Scheldemeersen van Eine-Nederename, de Dompels, de Waardebroeken, het Heisbroek, om er maar een paar te noemen.

Met onze huidige visiegebieden beslaan we zowat alle deelgebieden en habitattypes die in onze regio

voorkomen of kunnen voorkomen. We hebben belangrijke reservaten in de valleien van Schelde, Leie en Zwalm, in de valleien van een rist zijbeken, zelfs van de Dender (Parkbos-Uilenbroek). In de Vlaamse Ardennen is ons palet erg gespreid en veelzijdig. Met ons laatst opgestarte project, de Rooigembekvallei, zijn we actief in een vallei van het interfluvium, waarmee een gat werd opgevuld. Eén grote kans blijft voorlopig onbenut. In de bosgebieden van het interfluvium (Spitaalsbossen-Oud Moregem, Lozerbos, Hospicebossen) zijn mogelijkheden aanwezig voor het herstel van de ecologische reeks eiken-berkenbos-heide-heischraal grasland, zoals een experiment op vraag van Lieven Kinds in het eerstgenoemde complex recent opnieuw heeft aangetoond.

Manueel verwijderen van Adelaarsvaren, zoals dertig jaar geleden, kan nu plaats ruimen voor duurzamere beheerstechnieken als machinaal pluggen en begrazen. Van alle oude Vlaamse veldgebieden is het historische Scheldeveld tussen Schelde en Leie het enige waar nog geen project rond heideherstel loopt. Aangezien de kansen hiervoor in Spitaalsbossen-Oud Moregem en in Lozerbos moeilijk liggen door de eigendomssituatie, moet misschien eerder aan de Hospicebossen worden gedacht, dat nu al als OCMW-bos door Afdeling Bos en Groen wordt beheerd.

De vraag is natuurlijk of wij het voortouw moeten nemen in nieuwe visiegebieden. Het lijkt ons redelijk te stellen dat de Vlaamse overheid best werk maakt van nieuwe, grote visiegebieden, en dat we met Natuurpunt enkel nog in de bres springen als Afdeling Natuur of Afdeling Bos en Groen normaliter niet geïnteresseerd zijn, namelijk voor kleinere gebiedjes waar zich een mogelijkheid zou aandienen. Op onze vork ligt er meer hooi dan op die van de andere reservaatverwervende instanties. Aan het stapelen van ónze hooimijt, waar we letterlijk en figuurlijk 30 jaar geleden in de Langemeersen mee begonnen zijn, hebben wij nog bergen werk.

Bijzondere garderobe

■ André Wandels

Het jaar 2005 is voorbij. Wat een rotzomer in onze contreien, alhoewel de specialisten van het KMI het als een normale zomer beschouwen. Toch was het geen denderend vlinderjaar, sommige soorten waren zeer schaars, denken we maar aan de Distelvlinder, de Oranje luzernevlinder, de Gele luzernevlinder... De **Koninginnepage** daarentegen was wel goed vertegenwoordigd. Op onze website werden geregeld foto's en waarnemingen gepubliceerd van volwassen vlinders maar ook van de rupsen.

Aantrekkingskracht

Dagvlinders hebben een ongelooflijke aantrekkingskracht, ze bekoren iedereen, van klein tot groot. Je zou ze ambassadeurs van de natuur kunnen noemen, want ze kunnen als geen andere diergroep de mens dichterbij de natuur brengen. De kleurenpracht en de elegante manier van bewegen laten niemand onbewogen. Vele kunstenaars werden of worden erdoor geboeid. De Russische schrijver Vladimir Nabokov was eigenlijk een vlinderdeskundige -een lepidopteroloog- die vele wetenschappelijke werken heeft geschreven en een uitgebreide vlindercollectie bezat. In al zijn literaire werken spelen vlinders op één of andere wijze een rol, ook in zijn beroemde roman "Lolita". Een ander voorbeeld is Lewis Carroll en zijn sprookje "Alice in Wonderland".

In sommige grafstenen zijn vlinders gegraveerd; het symbool van het sterven en de wedergeboorte. De vlinder stelt de onsterfelijke ziel voor die na de dood uit de lijfelijke, sterfelijke mens tevoorschijn komt. Het is net zoals een vlinder die uit zijn pop kruipt.

Vlinders zijn van alle tijden en hebben een grote culturele rol gespeeld. Op muurschilderingen in de graftombes van de Egyptische farao's duiken ze op. Boeddha zou de laatste rede voor zijn dood zelfs hebben opgedragen aan de vlinders. Hij zou er meer van geleerd hebben dan uit alle wijze boeken. In de klassieke Oudheid waren vlinders symbool voor liefde en bevalligheid. Mooie voorbeelden hiervan zijn de mythe van Eros en Aphrodite en van Amor en Psyche.

In de Middeleeuwen, donkere tijden, hadden vlinders niet zo'n goede reputatie. Ze gingen door voor heksen, die er in een betoverende gedaante in slaagden boter en melk te bederven.

Het Duitse Schmetterling komt van Schmetta, hetgeen zoveel betekent als "zure melk". Ook het Engels Butterfly hoort in deze categorie thuis. In onze eigen Vlaamse dialecten is dit ook nog terug te vinden. Getuige hiervan namen als "boterschijte(r), boterschuit, botervijver, botervogel en botersnep".

In de kunst zijn vlinders vooral populair tussen 1750 en 1800. Getuige hiervan zijn de vele met de hand ingekleurde kopergravures uit die tijd. Het vlindermotief is ook in de jaren daarna door vele kunstenaars gebruikt.

Volgens o.a. Hechelmann is de vlinder een oermotief van de mens. Om zijn stelling te staven noemt hij de kinderen in Auschwitz, die in hun vertwijfeling en uitzichtloze situatie zeer vaak vlinders tekenden. "Voor hen was dat de hoop op de vrijheid, de droom zomaar weg te kunnen vliegen". Het is dus geen wonder dat vlinders ook in poëzie veelvuldig opdijken. Schoolvoorbeelden zijn de werken van Andersen of Fontaine.

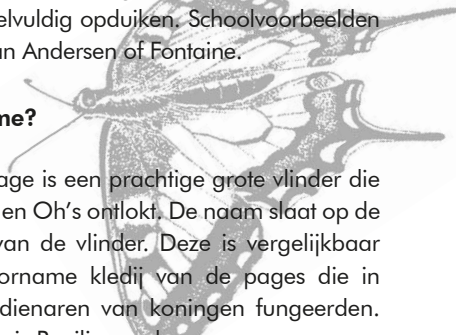
What's in a name?

De Koninginnepage is een prachtige grote vlinder die bij iedereen Ah's en Oh's ontlokt. De naam slaat op de kleurenrijkdom van de vlinder. Deze is vergelijkbaar met de rijke voorname kledij van de pages die in vroeger tijd als dienaren van koningen fungeerden. De Latijnse naam is *Papilio machaon*.

Papilio hangt samen met het Grieks pallein 'schudden', de beweging van de vleugels. De soortnaam *Machaon*, slaat op Machaon, een Griekse legerdokter, een held uit de *Illias*, de grote Griekse tragedie waarin de Trojaanse oorlog centraal staat.

Even voorstellen

De vlinders zijn groot tot zeer groot. Ze zijn aan de helder gele kleur en zwarte vleugelrand zelfs heel gemakkelijk te herkennen. De mannetjes scholen vaak samen bij een markant punt, meestal een heuveltop. Dagvlinders moeten elkaar door hun opvallende kleuren al op grote afstand kunnen herkennen. Het is pas als ze dichterbij elkaar zijn dat geurstoffen een rol spelen. Toch zijn

voor soorten die in lage dichtheden voorkomen de opvallende kleuren alleen niet genoeg. Bij deze vlinders is het elkaar opzoeken op vaste plaatsen in het gedragspatroon ingebouwd. Zo'n ontmoetingsplaats is een in het landschap herkenbare plaats. In de Engelse taal wordt hiervoor het woord "lek" gebruikt. Mannetjes van Koninginnepages komen eerder uit dan de wijfjes en kunnen zoekend gezien worden, ook wel "patrolling" genoemd.

een groene en een bruine. De overlevingskansen van de poppen hangt af van de omgeving: groene poppen vallen minder op in een groen decor, dus is hun kans op overleving daar groter, terwijl bruine poppen een grotere overlevingskans hebben in een bruine omgeving. De vlinders zijn zeer zwerflustig. In West-Europa komt een aantal rassen voor die geleidelijk in elkaar overgaan. In Scandinavië komt *P. machaon machaon* voor met grote, lichtgele vlinders, in Spanje en Portugal *P. machaon hispanicus* met donkergele vlinders, die een brede zwarte band langs de vleugelrand hebben en in Midden-Europa *P. machaon gorganus* die in uiterlijk daar tussen in ligt. In Oost-Engeland komt *P. machaon britannicus* voor met een opvallend donkere onderzijde en die in moerasgebieden leeft.

Pop van Koninginnepage foto: Philip Vergeylen

Rups Koninginnepage foto: Jacques Vanheuserwijn

Rupsen Koninginnepage foto: Pieter Espeel

Koninginnepage foto: Pieter Espeel

Op 1 september zag ik er een zestal samen te Wannegem-Lede, die dit gedrag vertoonden. De vlinder komt voor van Noord Noorwegen tot Noord Afrika en van Oost Engeland en Portugal tot Japan en Noordwest Amerika. De soort komt voor in koele overgangs- en landklimaten, gematigde zeeklimaten en zeer warme klimaten. Het zijn popoverwintersaars, maar wel op een speciale manier: het zijn gordelpoppen. De volwassen rups zoekt hiervoor lage begroeiing op, spint een draad om de stengelen zichzelf verpopt. Er bestaan 2 kleurvarianten,

Biologische eigenschappen

De vlinders zijn groot met een vleugelbreedte van 32 tot 41 mm. Zoals reeds eerder vermeld scholen mannetjes graag samen op heuveltoppen, dit gedrag wordt "hilltopping" genoemd. Het gedrag van de vrouwtjes wordt gekenmerkt door het opzoeken van die samenscholingsplekken. De vrouwtjes zijn bijzonder kieskeurig bij de eiafzetting, de waardplant moet optimaal zijn. Precies wordt dit in vaktermen genoemd: ze selecteren op waardplanten die in bepaalde

vegetaties en op een bepaalde plaats staan. Bovendien wordt ook de conditie van de waardplant nagegaan. De geschikte waardplanten worden via reukorganen, die gelegen zijn op de voelsprietten, opgespoord. Daarna landt de vlinder op de waardplant en gaat met de poten de plantendelen betrommelen. In de poten liggen reukgroeven en ook de roltong wordt hiervoor gebruikt; aan de basis liggen kleine tastertjes.

Dit gedrag heb ikzelf deze zomer kunnen gadeslaan. Planten die de gewenste geur - afkomstig van secundaire plantenstoffen - niet afgeven komen niet in aanmerking voor eiafzet. Ze kunnen ook nagaan of de plant niet te zwaar bemest is. Op planten die teveel bemest zijn kunnen de rupsen namelijk niet overleven.

Het leefgebied van de Koninginnepage situeert zich vooral in schrale beweide graslanden. Waar de soort permanent aanwezige populaties heeft kan hij gehanteerd worden als indicator van landschapskwaliteit. Zwaar bemeste arealen worden gemeden en rupsen in gevangenschap gekweekt weigeren zelfs voedsel dat zwaar bemest is.

Eitjes worden zeer spaarzaam, ieder afzonderlijk afgezet. Je zal rupsen dus nooit in grote aantallen samen aantreffen. De voedselplantkeuze in Europa is nogal uitgebreid. In literatuurgegevens vond ik 38 soorten. Schermbloemigen zijn zeer gegeerd, veruit het leeuwendeel, maar ook ruitachtigen, ranonkelachtigen, de lookfamilie en rolklaver worden niet versmaad.

De soort wordt bij ons vooral in tuinen aangetroffen, op Wortel, Venkel, Wijnruit, de Vuurwerkplant, Krulpeterselie, Selder en Dille.

In de vrije natuur uitkijken naar rupsen op Grote engelwortel, Gewone engelwortel, Echte karwij, Wilde peen, Bergvenkel, Karwijvarkenskervel, Melkeppe, Grote bevernel, Kleine bevernel, Karwijselie, rolklaver, Waterscheerling, Sikkelkruid, Kleine watereppe, Seseli, Hondspeterselie, berenklaauw, Ribzaad, Bijvoet, Hertenkruid, Hertswortel en Cnidium dubium. Uiteraard komen niet al deze planten bij ons voor maar wel op het Europese continent.

De overlevingsstrategie van de rups is een knap werkstuk. In het jeugd stadium lijkt de rups op een vogelpoepje en het komt bij de belagers over als iets oneetbaar. De rupsen zijn flinke eters en zij kunnen hun gewicht binnen veertien dagen verduizendvoudigen. Daarom vervellen de rupsen in hun leven vier- tot vijfmaal, omdat de

huid slechts beperkt rekbaar is. De oude huid wordt gewoonlijk opgegeten. Als je hoort dat het gewicht in zo'n korte tijd kan toenemen, is de eerste denkpiste: die beesten zijn erg schadelijk. Niets is minder waar.

Je zal ze nooit in grote aantallen samen aantreffen. Deze zomer had ik op 20 venkelplanten in mijn moestuin 8 rupsen, en later in de zomer op een groot wortelbed 6. De voedingsperiode van de rups bedraagt gemiddeld 30 dagen. Naarmate de rups groeit en vervelt, verandert ze van kleur en uitzicht.

Van onopvallend vogelpoepje tot volgroeide groen-zwart gestreepte rups, verandert deze een paar keer van uitzicht. Zo wordt het zoekbeeld van mogelijke predatoren gestoord. Bij verstoring kunnen de volwassen rupsen een gaffelvormig orgaan-osmium genaamd- in de nek uitsteken en gelijktijdig een doordringende geur verspreiden.

Als de rupsen volgroeid zijn zoeken ze de begroeiing op, klimmen erin omhoog en verpoppen. Als je ooit rupsen in de tuin hebt dan hoef je daar echt niet bezorgd om te zijn, ze vinden wel een geschikt plekje voor hun gedaanteverwisseling.

In onze regio kunnen twee tot drie generaties voorkomen. De vliegtijden van de vlinders situeren zich van eind april tot midden juni en van midden juli tot eind augustus. Soms worden eind september nog dieren gezien. Op 7 september vloog er bij mij thuis een vlinder, op 12 september vond ik 6 rupsen op wortelloof en op 8 oktober ging de laatste rups verpoppen.

De vlinders leven niet lang, 18 dagen. Het vrouwtje legt 30 eitjes per dag en produceert er enkele honderden gedurende haar vlinderleven. Het eistadium duurt 7 dagen en het rupsstadium 30, terwijl in de zomer na 18 dagen een vlinder uit de pop tevoorschijn komt. Alle vermelde getallen zijn gemiddelden. Overwinterende poppen kunnen dit stadium aanhouden voor een tijdspanne van 200 tot 320 dagen. Hoe milder het klimaat, hoe eerder in het voorjaar de vlinder kan verschijnen. Het voedsel van de vlinders bestaat uit nectar van bloemen van kruiden en stuiken.

En de mens ...

Vanaf het moment dat de mens in het landschap verscheen heeft hij sporen nagelaten en die zijn niet allemaal even

fraai. De Koninginnepage is nog geen rode lijst soort, maar zou het wel kunnen worden. De eisen die de soort stelt, vooral voor de voortplanting, zijn hoog. De beslissing om Vlaanderen geheel als kwetsbaar gebied in te kleuren en zo de bemestingsnorm te verlagen, is niet alleen een goede zaak voor de nitraatnorm van het oppervlaktewater, minder mest betekent ook kwalitatief geschiktere voedselplanten. Beter dan een betoog, lijkt mij als afsluiter een gedicht.

De vlinder

Herman Hesse

*Mij was leed overkomen,
En toen ik door de velden liep,
Vloog er een vlinder mij voorbij,
Die was zo wit en donkerrood,
In blauwe wind voortzeilend.*

*O, kindertijd! waarin nog klaar
Als morgenlicht de wereld is
En nog de hemel zo nabij,
Toen zag ik voor het laatst hoe je
De mooie vleugels spreidde.*

*Een fladd'eren teer en kleurig
Dat tot mij kwam uit 't paradijs,
Hoe vreemd moet ik en schaamtevol
Voor jouw godd'lijke luister staan
Met ogen koel en ernstig.*

*De wit met rode vlinder
Werd voortgedreven over 't veld,
En toen ik dromend verderliep
Was mij vanuit het paradijs,
Een fluister nagebleven.*

Bibliografie

- Acties voor Vlinders. Zo kunnen we ze redden; Josef Blab - Thomas Ruckstuhl - Thomas Esche - Rudi Holzberger; bewerkt door Jan van der Made; 1989 Uitgeverij M&P b.v., Weert.
- Ecologische Atlas van de Dagvlinders van Noordwest-Europa; F.A. Bink; 1992 Schuyt & Co Uitgevers en Importeurs bv, Haarlem.
- Mythologie Der Grieken; Dr. H.H. Diephuis, Universiteit Voor Zelfstudie; Den Haag/Antwerpen.
- Dagvlinders in Vlaanderen; 1999 Stichting Leefmilieu vzw/KBC; Kipdorp11, 2000 Antwerpen.

Vogelwaarnemingen van september tot november 2005

Jurgen Dewolf

Herfst, hoogdagen voor vogelaars. Er is massale doortrek van zangvogels, roofvogels, ganzen. Bovendien komen al de eerste typische wintergasten aan en ook een late waarneming van een zomergast behoort tot de mogelijkheden. Opmerkelijk deze herfst was het overal opduiken van groepjes Zwarte Mees. Ook Boomklever dook op tal van plaatsen op waar de soort normaal niet aanwezig is. De opmerkelijkste waarnemingen leest u in volgend overzicht.

Futen tot eenden

Roodhalsfuut: Het juveniel ex. op de Weiput, Zingem bleef aanwezig tot 2/9 (DVDP). **Lepelaar:** 10/09: Astene; een groep van 27 ex. richting O (KDWA). **Ooievaar:** 24/9: Dikkelvenne, Rotse: 1 ex. naar Z (JVE). **Grote zilverreiger:** 19/10: Deinze, Brielmeersen: 1 ex. over (GLO); 21/11: Meilegem, Kaaimeersen: 1 ex. (USA). **Roerdomp:** 30/11: Semmerzake, Bolveerput: 1 ex. (TGH). **Kleine zwaan:** 16/10: Astene, Leie: 2 ex. opvliegend en naar Z (IST, RDR), de vogels vertoefden 's avonds op de Callemoeie te Nazareth (NGE). **Brilduiker:** 15/10: Nokere: 1 vrouwtje op poel (JMK), 21/11: Nazareth, Callemoeie: 1 m (NWW). **Grote zaagbek:** 25/11: Oudenaarde, Donk: 1 vr. (DVE). **Witoogend:** 12/11 tot 13/11 en 21/11: Nazareth, Callemoeie: 1 m (NWW, BDE). **Zomertaling:** 9/10: Zingem, Weiput: 1 ex. (BHE, DDG).

Roofvogels

Rode wouw: 16/9: Semmerzake, Kriephoek: 1 ex. overtrekkend (TGH). **Visarend:** 16/9: Ronse, Pyreneëen: 1 ex. in zit (PMO, CDH). **Blauwe kiekendief:** meerdere waarnemingen, waaronder opvallend veel (van steeds hetzelfde ex.?) te Zingem, Grootmeers na half oktober (EVDA, PVDB). **Slechtvalk:** de overwinteraar in Gavere keerde terug en verder waren er ook waarnemingen uit de Langemeersen in Oudenaarde en uit Welden (meerdere waarnemers). **Smelleken:** 18/9: Heurne, Kouter: 1 vr. op trek (NGE); 28/9 en 6/11: Mullem: resp.

1 m pleisterend en 1 ex. (GGR, BHE).

Rallen tot sterren

Porseleinhoen: 4/9: Oudenaarde, opgespoten terrein: 1 ex. (NGE). **Kwartel:** 8/9: Wannegem-Lede: 2 ex. nog aanwezig in aardappelveld (GCO). **Kraanvogel:** 3/10: Semmerzake, Bolveerput: 3 ex. over (AVE). **Bokje:** 9/10, 5/11 en 11/11: Oudenaarde, opgespoten terrein; resp. 2, 1 en 3 ex. (BHE, DDG, NGE); 15/10: Oudenaarde, Vistrap: 1 ex. (NGE). **Geelpootmeeuw:** 23/11: Oudenaarde, Donk: 1 adult (NGE).

Duiven tot Kruisbekken

Kleine bonte specht: 11/10: Ruien, Kluisbos: 1 ex. (LVD). **Middelste bonte specht:** 31/10: Nazareth: 1 ex. in appelaar in tuin (PES). **Zwarte specht:** 12/10: Wortegem, Spitaelsbossen: 1 ex. (LKI); 18/11: Nokere: 1 ex. overvliegend nabij kasteelpark (BDH). **Duinpieper:** 10/9: Oudenaarde, opgespoten terrein: 1 ex. pleisterend (NGE). **Boompieper:** 10/9: Oudenaarde, opgespoten terrein: 3 ex. (NGE); 17/9: Oudenaarde, Vestingen: 1 ex. over (NGE); 18/9: Heurne, Kouter: 2 ex. over (NGE). **Boerenzwaluw:** late waarneming: 3/11: Ronse: 1 ex. Z (DVE). **Boomleeuwerik:** 15/10: Oudenaarde, Langemeersen: 1 ex. over (NGE). **Klapkester:** 19/10: Zingem, brug: 1 ex. (MDH). **Bonte vliegenvanger:** 14/9: Mater, Noenendal: 1 ex. (BHE). **Barmsijs:** 15/11: Oudenaarde: 1 ex. auditief (NGE).

Appelvink: De soort werd in het najaar verscheidene malen waargenomen in Ronse (DVE). **Goudvink:** 9/11: Meilegem, Kaameersen: 2 m en 1 v (USA).

Dank aan alle waarnemers.

Vogelwaarnemingen december 2005 tot februari 2006

Jurgen Dewolf

Winter in de regio, daarbij denken we spontaan aan groepen overwinterende eenden op de vijvers, meeuwslaapplaatsen, meerdere roofvogelsoorten die hier komen overwinteren en af en toe een krent in deze pap. Maar deze winter was wel erg opmerkelijk: de influx van **Grote barsmsijsen**, **Appelvinken** en **Noordse goudvinken** was ook bij ons voelbaar met verscheidene waarnemingen. In de Langemeersen kon je voor het eerst sinds vele jaren zowaar naar **wilde ganzen** kijken tussen de traditionele boerenganzen. Een gedreven meeuwenkijker werd nog eens voor zijn inspanningen beloond met de ontdekking van een voor ons land zeer zeldzame **Ringsnavelmeeuw**. En bovenal blijkt **Middelste bonte specht** zich echt in onze regio (en op vele andere delen in Vlaanderen) te vestigen. Een overzicht van de opmerkelijkste waarnemingen vindt u in volgend overzicht.

Futen tot eenden

Grote zilverreiger: 12/1: Nazareth, Callemoeie: 1 ex. komtslapen (NGE); 1/2: Lozer: 1 ex. in een gracht (DPA).

Maak kennis met onze vogelwerkgroep, je bent welkom!

In onze regio zijn veel vogelkijkers actief. Vogels kijken is boeiend, verrassend, leuk, ontspannend... het rijtje is eindeloos.

Om de twee maand, komen we met enkele vogelkijkers samen, om te bespreken wat er gezien werd, om af te spreken of bepaalde soorten geteld zullen worden, om hun aantallen na te gaan... Ook om te bekijken welke vogelactiviteiten er worden georganiseerd – elders of in eigen regio –, of welke activiteiten of uitstappen we zelf gaan organiseren.

Na het serieuze werk wordt de eventueel aanwezige dorst gelest en doen we wat we graag doen: naar vogels kijken. Dit kunnen vogels zijn binnen een bepaald thema (bv wintervogels...), of foto's die iemand op reis maakte, foto's om te determineren, een boeiend en leerzaam vogelkijwje... Bijleren doen we in elk geval.

Kijk jij ook graag naar vogels? Kom eens af! Je hoeft zeker geen specialist te zijn.

Waar? Zaalte "Amigo" in Heurne (Oudenaarde), Heurnestraat 235. De ingang is aan de zijkant, via de oprit & parking, rechts van het gebouw.

Wanneer? Elke tweede woensdag van de oneven maanden, of kijk in de kalender van Meander. Telkens vanaf 20u tot ongeveer 22u30.

Visdiefje, foto: Paul Vandenbulcke

Ooievaar: 15/2: Zulte: 1 ex. naar NO (DPA); 26/2: Bevere: 1 ex. naar Z (PDR); 28/2: Ronse, centrum: 9 ex. naar NO (DVE). **Roerdomp:** 29/1: Ruien, rietveld: 1 ex. (JDW); 26/2: Deinze, Noorderwal: 1 ex. (JVDV). **Grauwe gans:** maximum 28 ex. van vermoedelijk wilde herkomst pleisterend in de Langemeersen op 28/2 (NGE). **Kolgans:** vanaf 18/12: Oudenaarde Langemeersen en Donk: 1 ex. (NGE); 27/12: Oudenaarde, Liedtspark: 6 ex. over (NGE); Oudenaarde, Langemeersen: 18 ex. over op 21/1 (NGE); 6 ex. pleisterend op 2/2 (LVE) en op 4/2 zelfs 89 ex.!! (DDG, NGE). Vermoedelijk deels dezelfde groep pleisterde ook te Welden waar op 6/2 maar liefst 182 ex. werden geteld (GGR). Op 10/2 zaten 34 ex. te Zingem, Stuivenberg (PVDB, DDG). Op 16/2 pleisterden 30 ex. te Meilegem, Kaimeersen en mogelijk deels deze vogels vormden een groep van 120 ex. die pleisterde te Zingem, Mesureput (USA). **Toendrarietgans:** Oudenaarde, Langemeersen: vanaf 14/1 pleisteren 5 ex. (NGE), met maximum 12 ex. vanaf 2/2, pleisterend tot het einde van de maand (LVE, NGE). **Kleine rietgans:** 18/12 en van 19/2 tot 26/2: Oudenaarde, Langemeersen: 1 ex. (NGE); de laatste vogel was aangesloten bij het groepje Toendrarietganzen. **Rotgans** (zwartbuik): 18/2: Oudenaarde, Langemeersen: 1 ex. (PVDB, NGE). Leuke waarneming voor het binnenland en voor onze regio! **Krooneend:** 4/2 tot 26/2: Nazareth, Callemoeie: 1 vr (DDG, NGE). **Tafeleend:** een leucistisch vrouwtje verbleef vanaf 8/2 te Oudenaarde, Donk (NGE) en vermoedelijk dezelfde vogel werd gemeld te Nederename, Ohiovijver op 1/3 (med. DVDP). **Witoogeend:** 3/12 tot 2/1: Nederename, Ohiovijver: 1 m (BHE, GGR); 10/2: Zingem, Weiput: 1 vr (DDG, BHE). **Brilduiker:** 18/12: Nazareth, Lulhoek: 1 m (NVW); vanaf 27/12: Nazareth, Callemoeie: 1 m (DDG), op 8/1 hier nog een tweede mannetje (JDW) en vanaf 18/1 pleisterde ook een vrouwtje (NGE). **Grote zaagbek:** maximum 3 vrouwtjes van 11/12 tot 17/12 te Oudenaarde, Donk (SDH), nadien daar geregeld waarnemingen van 1 of 2 vrouwtjes; 30/1: Nazareth, Callemoeie: 1 m rustend op het ijs (LPK). **Nonnetje:** 30/1 tot 11/2: Nazareth, Callemoeie: 1 ex. vrouwtjeskleed (LPK, NGE).

Roofvogels

Smelleken: 4/12: Mater: 1 ex. jagend (LVA). **Blauwe kiekendief:** het leek een goede winter voor de soort met veel waarnemingen verspreid over de streek. Maximum 3 ex. samen (2 ad vr en 1 1stejaars) op 14/1 in de Langemeersen te Oudenaarde (NGE). **Havik:** 14/2: Oudenaarde, Lotharingenbrug: 1 ex. lastiggevallen door Kokmeeuw (WAE). **Slechtvalk:** 1 ex. was vrij trouw aan de Langemeersen te Oudenaarde (NGE), maar ook op tal van andere plaatsen gebeurden verscheidene waarnemingen, bvb. Zingem, Meilegem, Gavere, Melden, Welden,... **Rode wouw:** 26/2: Zingem, Grootmeers: 1 ex. lastig gevallen door Kraai (PES).

Rallen tot sternen

Kraanvogel: 26/2: Lozer: 22 ex. pleisterend op een maïsveld (MVDB). **Bokje:** maximum: 10/12: Oudenaarde, opgespoten terrein: 6 ex. (BHE, PVDB). **Houtsnip:** 13/1: Nederename, Oude Schelde-arm: 1

Wulp

foto: Paul Vandenbulcke

ex. (GGR); 15/1: Nokere, Kordaelbos: 1 ex. (LKI); 28/1: Mater, Noenendal: 1 ex. (BHE); 26/2: Nederename, Reytmeersen: 1 ex. (FTJ). **Wulp:** 29/1: Mullem, 12 ex. naar Z (GGR). **Grote mantelmeeuw:** 27/12: Petegem: 1 ex. op een akker (NGE). **Geelpootmeeuw:** 27/12: Oudenaarde, spaarbekken: 1 1ste winter en Nazareth, Callemoeie: 1 (ander) ex. (NGE); 13/2: Oudenaarde, Donk: 1 ex. (NGE). **Ringsnavelmeeuw:** Nazareth, Callemoeie: op 5/1 ontdekte NGE een adult ex. in winterkleed op de meeuwenslaapplaats. Op 7/1 werd de vogel door meerdere waarnemers waargenomen en gefotografeerd (FTJ, BHE, PAD,...) Dezelfde(?)

vogel werd nogmaals kortstondig pleisterend gemeld op 11/2 (KVE, VLO). **Zwartkopmeeuw:** 16/2: Oudenaarde, Donk: 1 adult kort pleisterend en dan naar N (NGE).

Duiven tot Kruisbekken

Middelste bonte specht: Het zat er al een tijdje aan te komen en deze periode was het pas echt goed prijs met deze oprukkende soort! Op 23/12 was er een ringvangst van een 1ste jaars vrouwtje te Wortegem (MLA, TLI) en op 4/1 werd nog een ex. geringd, eveneens in Wortegem (DPA). In februari werd gericht gezocht naar Middelste Bonte en met succes: 4/2: Ronse, Bois Joly: 1 ex. (DDG, PVDB); 14/2: Ename, Bos 't Ename: minstens 2 ex. (DDG, SFE). Wie vorig overzicht las wist al dat deze soort zelfs in een tuin kan opduiken; JDR viel dit geluk te beurt op 21/2 in zijn tuin te Ronse, dicht bij het Muziekbos. **Kleine bonte specht:** de soort lijkt schaars, maar toch meerdere waarnemingen met o.a. 4/12: Nederename, Ohiovijver: 1 ex. (DVDP); 28/12: Etikhove, Nederholbeekvallei: 1 ex. roepend (WAE, JCO); 4/2: Ronse, Bois Joly: 2 ex. (PVDB, DDG). **Zwarte specht:** 24/2: Ruien, Kluisbos: 1 ex. (WAE). **Waterpieper:** 15/1: Ruien, rietveld: 148 ex. op slaappleats (DLI, YFE). **Cettis zanger:** 15/1: Ruien, Rietveld: 1 ex. auditief (YFE, DLI). De soort was hier ook in het voorjaar van 2005 aanwezig, is de soort al terug als broedvogel in de streek? Dit jaar zeker in de gaten te houden! **Zwartkop:** 12/12: Volkegem: 1 ex. in tuin (SDH). **Roodborsttapuit:** 19/12: Gottem, Pereboomplassen: 1 m (BVT); 28/1: Oudenaarde, Langemeersen: 1 m (PAD, BHE). **Barmsijs:** 4/12: Oudenaarde, Donk: 1 ex. over (BHE); 18/12: Eke, Tweelingsput: 18 ex. (Grote) (NVW); Ename, Bos 't Ename: 3 ex. over (BHE); 27/12: Oudenaarde, Spey: 1 ex. (NGE). **Goudvink:** langdurige pleistersaars van de noordse ondersoort doken op meerdere plaatsen op: 30/11 tot 5/12: Zwalm, Armekeleie; 1 m en 4 v (LNE); Ename, Bos 't Ename: maximum 1 m en 4 v op 21/12 (NGE) en 5 v op 27/12 (BHE); Etikhove, dec-jan: maximum 1 m en 3 vr (BHE); Zulte: heel januari 1 m (DPA). **Appelvink:** vrij veel waarnemingen, o.a. 10/12, 11/12, 13/1: Nederename, Ohiovijver: resp. 1, 2 en 1 ex. (BHE, GGR); 26/12: Mater, Noenendal: 1 ex. (BHE); 11/2: Deinze, Brielsemeersen: 1 ex. (VLO); 18/2: Oudenaarde, Donk: 1 ex. (BHE).

Dank aan alle waarnemers.

Latijn en Grieks

■ Emiel De Jaeger

Het Grieks heeft drie stammen voor schitteren(d): **Aglaos** (schitterend) vinden we terug in de naam van de godin Aglaia en verder in een paar samenstellingen; **lampros** (schitterend) heeft naast zich het werkwoord lampô= schitteren; **phanos**= schitterend en phainô= schitteren; tenslotte is er nog het adjectief **phoibos**= schitterend (bijnaam van Apollo).

■ **Aglaia**= godin van de feestelijke luister, dochter van Zeus en Eurynome.

Aglaia odorata (meliaceae): bloemen gebruikt in thee. **Mesoacidalia aglaja L.** (*Mesoacidalia charlotta* Haw) (nymphalidae): Grote parelmoervlinder - bovensleugels bruin met zwarte vlekken; onderzijde geelbruin met donkere tekening; de onderkant van de achtervleugels heeft een groene strook waar de vleugels aan het lichaam zitten en zilveren vlekken.

■ **aglaiae**= gen. enk. van Aglaia.

Platyparis aglaiae (cotingidae): Roodkeelbekarde - enige cotinga in Z.O. van de U.S.A., meest noordelijke van de familie; maakt reusachtige koepelnesten.

■ **aglaonema**: aglaos + nêma= draad.

Aglaonema commutatum (araceae): blad donkergroen, lancetvormig, zilvergrijs getekend langs de nerven; (groen)witte bloemscheden; donkerrode bessen.

■ **aglaope** < aglaôps= met schitterende vlam < aglaos + ôps= oog.

Aglaope infausta (zygaenidae): St.-Jansvlinder.

■ **agla(e)ophenia**: aglaos + ?

Aglaeophenia pluma: kwalpoliep in veervormige, grijsbruine kolonies op wortels van hawwier (*Halidrys*).

■ **lampra** < lampros= schitterend (G)

Lampra rutilans (buprestidae): prachtkever, groen met gouden/blauwe glans.

■ **lampris**: lampros + suffix.

Lampris luna (lampridae): Maanvis, Koningsvis

- grote oceaanis (tot 1,80 m en 270 kg); grote bloedrode vinnen, sikkelvormige borstvinnen; lichaam met zilverkleurige vlekken, blauwachtige rug, flanken rood; tandloos, leeft van inktvissen en kreeftachtigen.

■ **lampronia:** lampros + suffix.

Lampronia rubiella (incurvariidae): vlindertje op frambozen.

■ **lamprotes**= lamprotês= schittering < lampros + suffix.

Lamprotes c-aureum (noctuidae): vlindertje op poelruit.

■ **lamprotornis:** lamprotês + ornis= vogel.

Lamprotornis regius (sturnidae): Koningsglansspreeuw - blauw en groen op de rug, afgezet met geel.

■ **lampranthus:** lampros + anthos= bloem.

Lampranthus brownii (aizoaceae): blad grijsgroen, taps toelopen, driehoekig in dwarsdoorsnee; bloemen eerst fel oranje, later donkerrood.

■ **lampribis:** lampros + ibis= ibis.

Lampribis olivacea (threskiornithidae): Olijfibis, Olijfgroene ibis.

■ **lampronessa:** lampros + nêssa= eend.

Lampronessagalericulata (anatidae): Mandarijneend - mann. met bont-gekleurd baltskleed; kastanjebruine vleugelwaaiers, groene vleugelvlekken.

■ **lampropeltis:** lampros + peltês= soort vis.

Lampropeltis getulus (colubridae): Koningsslang, Florida Kingsnake - kettingslang, gewoonlijk zwart

de wassende maan c.v.
 biodynamische tuinbouwcoöperatieve
 beekstraat 35, 9800 astene - deirze
 tel 09-386.82.14, fax 09-380.21.70

openingsuren winkel:
 - donderdag 16 - 19u
 - vrijdag 10 - 19u
 - zaterdag 9 - 13u

www.dewassendemaan.be

met kleine gele vlekjes; Noord-Amerika.

■ **lamprospreo:** lampros + spreo (spreeuw).

Lamprospreo superbus (sturnidae): Prachtspreeuw, Driekleurige glansspreeuw, Tweekleurige glansspreeuw.

■ **lampyris**= lampuris= glimworm < lampô= schitteren.

Lampyris noctiluca (lampyridae): (Gewone) glimworm, Grote glimworm - lang, smal en plat, vuilgeel tot zwart; wijfjes missen gewoonlijk dekschilden en achtervleugels; lichtgevende organen onderaan het achterlijf (ook bij de larve).

■ **lampocarpus:** lampô= schitteren + karpos= vrucht.

Juncus lampocarpus Ehrh. (juncaceae): Waterrus - bloeiwijze veelbloemig, sterk samengesteld, uitgespreid, met schuin tot loodrecht afstaande zijtakken; stengels rechtop of liggend, soms zwevend in het water.

■ **phanaeus** < phanaios= licht brengend < phanos + suffix.

Phanaeus imperialis (scarabaeidae): mestkever (juweeltje in de drek).

■ **iodophanus** < iôdês= violet (G < ion= viooltje + adj. suffix) + phanos.

Iodophanus carneus: Roze mestschijfje - knop/kussenvormig, vleeskleurig tot waterig oranje; op mest en rottende vezels.

■ **palaeochrysophanus:** palaios= oud (G) + chrusos= goud (G) + phanos.

Palaeochrysophanus hippothoe L. (lycaenidae): Rode vuurvlinder - bovenzijde donker bloedrood met donkere zomen; onderzijde grijs tot grauw-oranje met zwarte vlekken; op veldzuring.

■ **phaenops**= phainops= met schitterende ogen < phainô + ôps= oog.

Phaenops cyanea (buprestidae): prachtkever, geheel blauw, soms met groene tint.

■ **phaenoserphus:** phainô + serphos: klein gevleugeld insect, ms. mug.

Phaenoserphus viator (proctotrupidae): wespje met legboor.

IWG: Invertebratenwerkgroep "Lampyris"
JNM: Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming
KBE: Kern Werkgroep bos t'Ename
KRB: Kern Rondom Burreken
KZ: Kern Zingem
MOW: Milieufrent Omer Wattez
NWB: Nationale Werkgroep Botanica
ODU: Natuurpunt afdeling Oudenaarde
PWG: Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-plus
RO: Natuurpunt afdeling Ronse
SL: Natuurpunt afdeling Schelde-Leie
SV: Natuurpunt afdeling Scheldevallei
TW: Trage Wegen vzw
VA: Natuurpunt afdeling Vlaamse Ardennen
VA-plus: Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus.
VWG: Vogelwerkgroep (vroeger WVO)
ZV: Natuurpunt afdeling zwalm.vallei
ZWG: Zoogdierenwerkgroep

Donderdag 13 april 2006

■ **IWG: Vergadering van de invertebratenwerkgroep Lampyris.** Info: Anne Fobert, tel. 055/21.01.37 Samenkomst om 19u30 op de Woeste Hoogte, Hotondstraat 2, 9600 Ronse. We bespreken samen met Dries Laget, initiatiefnemer van het solitaire bijenproject, de eerste evaluatie, de waargenomen problemen en bekijken de voornaamste soorten. Alle personen die zich een bijenkastje hebben aangeschaft, worden hierbij uitgenodigd. Einde rond 22u30.

Maandag 17 april 2006

■ **VA+MOW+TW: Trage Wegenwandeling te Zulzeke.** Gids: Filip Keirse, tel. 055:38.78.83. Samenkomst om 14u aan de kerk van Zulzeke. We wandelen zoveel mogelijk langs voetwegen (er zitten enkele 'nieuwe' trage wegen bij) in een mooi landschappelijk kader. Onderweg wordt toelichting gegeven over de stand van zaken i.v.m. de bescherming van dit patrimonium. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: goed schoeisel, verrekijker.

Zaterdag 22 april 2006

■ **NWB-PWG-VA: Plantenstudie-dag in het Haeyesbos in Everbeek-Boven.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 9u aan het rondpunt in Brakel (kruispunt baan Oudenaarde-Geraardsbergen en Ronse-Ninove). Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in km² E3-43-32, met beuken- en bronbos, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank.

**Zondag 23 april 2006
 Vlaamse Ardennendag**

In het kader van de Vlaamse Ardennendag worden er in de Vlaamse Ardennen **op drie locaties excursies** voor het grote publiek ingericht:

■ **Natuurpunt Kern Zingem richt een ochtendwandeling in:** Gids: Eddy Van Den Abeele, tel 09/384.43.54. Samenkomst om 6u aan Huize Adelgoed, Ommegangstraat te Zingem. Einde omstreeks 8u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, vogelgidsen.

■ **Te Ronse is er een begeleide excursie naar het reservaat 'de Pyreneeën'.** Enkele natuurgidsen staan om 14u voor u klaar aan de Paterskerk, stw Elzele-Ronse (t.o. Mgr.Beylsstr.) te Ronse. De wandeling duurt tot 16u. Nadien wordt een natje en een droogje aangeboden in het Hof ter Guchten. Op deze locatie zal eveneens een infostand van Natuurpunt aanwezig zijn. Info: Philippe Moreaux, tel. 055/21.88.87.

■ **Te Ename zijn er begeleide excursies naar het reservaat bos t' Ename.** Ervaren natuurgidsen staan voor u klaar om 14u aan het Enameplein te Ename. De wandeling duurt tot omstreeks 17u. Nadien wordt een natje aangeboden in café Rimalin te Ename. Op deze locatie zal eveneens een infostand van Natuurpunt aanwezig zijn. Info: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30.

■ Naast deze drie locaties worden er verspreid over de Vlaamse Ardennen terug excursies voor verschillende natuurverenigingen ingericht (de klassieke Vlaamse Ardennendag). Zie schema op de voorlaatste blz. van de wikkel.

Donderdag 27 april 2006

■ **IWG: Vergadering van de invertebratenwerkgroep Lampyris.** Info: Anne Fobert, tel. 055/21.01.37 Samenkomst om 19u30 op de Woeste Hoogte, Hotondstraat 2, 9600 Ronse. Voorbereiden van de Dag van de Natuurstudiewerkgroepen van 1 mei a.s. Einde rond 22u30.

Zaterdag 29 april 2006

■ **PWG+ VA: Plantenstudie 'Flora van de beekvalleities in de Vlaamse Ardennen', deel 1.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 14u aan de kerk van Schorisse. Einde om 17u. De ganse namiddag studie van de flora in km² E3-32-33, met de Krombeekvallei, waarbij diverse determinatiewerken gebruikt worden en aldus verschillende veld-determinatiekenmerken van de flora aangeleerd worden. Ook voor geïnteresseerde beginners. Meebrengen: laarzen, loep, flora's.

■ **IWG + KRB: Nachtvliedernacht in 't Burreken, in het kader van de 3de Europese Vlinder-nachten.** Gids: Ronny De Clercq, tel. 055/45.63.42 en 055/31.64.30. Samenkomst vanaf 21u00, Stokstraat 54 te Schorisse.

Zondag 30 april 2006

■ **SL: Vroegemorgenzangtocht te Mullem.** Gids: André Wandels, tel. 09/383.66.25. Samenkomst om 6u aan de kerk van Mullem. Dauwtocht in de Rooigemse beekvallei en langs het kasteelpark Den Ast. Aandacht voor de vogelzang. Einde om 9u. Meebrengen: laarzen of goed schoeisel, verrekijker.

Maandag 1 mei 2006

■ **IWG+PWG+VWG: Dag van de Natuurstudiewerkgroepen.** Info IWG: Anne Fobert, tel. 055/21.01.37. Zie aankondiging op de kaff achteraan.

Donderdag 4 mei 2006

■ **ZV: Zomeravondwandeling met opening nieuw wandelpad: Vossenhol-Kloosterbos-Jansveld.** Gids: Dominiek Decluyre, tel 09/360.37.62. Vertrek aan de ingang van het Kloosterbos om 19u, einde rond 22u. Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen.

Zaterdag 6 mei 2005

■ **NWB: Plantenstudie-dag in de Antwerpse Markvallei.** Gids: Luc Van Craen, tel. 03/605.54.13. Samenkomst om 9u aan de kerk van Meer. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in km² A5-54-22, met een meander en vochtige hooilanden, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Botanisten van onze regio kunnen voor kostendelend vervoer contact nemen met Karel De Waele (tel. 09/386.45.60).

Zondag 7 mei 2006

■ **SL: "Proef eens van het Stadsbos":** natuurwandeling door de Astenedreef en omgeving, voorafgegaan door of met aansluitend een uitgebreid ontbijt. Organisatie van het "Samenwerkingsverbond Stadsbos Deinze" i.s.m.natuurgidsen

van NP Schelde-Leie (Arseen Benoot, Wim Bracke, Noël De Loof, Karel De Waele en Eddy Saveyn). Er zijn twee mogelijkheden:

■ ofwel wandelt men van 7u tot 9u en schuift men dan aan tafel voor het ontbijt in de Ceder.

■ ofwel neemt men eerst het ontbijt vanaf 7u30 om daarna van 9u tot 11u te wandelen.

Samenkomst in het domein de Ceder in de Parijsestraat te Astene. Het ontbijt bestaat uit koffiekoek, brood met beleg, muesli, yoghurt, fruitsap, koffie/thee, ... en wordt verzorgd door het restaurant van de Ceder. Prijs: € 6,50 voor de volwassenen, € 3 voor kinderen jonger dan 12 jaar, ofwel € 15 per gezin (ouders en kinderen). Meebrengen: stevig schoeisel, verrekijker. Om praktische redenen moeten de kaarten vooraf aangekocht worden; dit kan o.a. bij Karel De Waele, Kerselaarslaan 52, 9800 Deinze (tel. 09/386.45.60), dit tot een week voor het ontbijt. Andere verkooppunten zijn: de Goudsbloem, Gaversstwg 127, Petegem; Bio Shop, Gentpoortstraat 4, Deinze; Het Verzet, Nieuwstraat 41, Astene.

■ **KRB: Lentewandeling in en om het Burreken.** Gids: Filip Hebbrecht 055/49.55.63. Samenkomst om 9u30 op de parking aan Perreveld nr. 14 te Zegelsem. Wandeling met aandacht voor de uitbundige voorjaarsbloei: Boshycinthen, Bosanemonen en Slanke sleutelbloemen veranderen het Burreken in een adembenemend bloementapijt. De stille en prachtige landschappen krijgt U er gratis bij. Einde om 12u.

■ **VA+IWG: Lieveheersbeestjeswandeling (in het kader van de dag van het lieveheersbeestje).** Gids en info: Ronny De Clercq, tel. 055/45.63.42 en 055/31.64.30. Samenkomst om 14u aan de kerk van Schorisse. De tocht gaat richting natuurreservaat 't Burreken, tevens een mooie landschapswandeling voor het hele gezin. Het is het derde jaar op rij dat we dit traject doen, waardoor het interessant wordt om de evolutie van bepaalde soorten te volgen. Einde om 17u. Meebrengen: goed schoeisel, loep, LHB-tabel, (sleep)netten, (bleke) paraplu's, borstelstelen.

Woensdag 10 mei 2006

■ **VWG: Vergadering van de Werkgroep Vogels in het Stedelijk Centrum te Heurne,** o.l.v. Davy Degroote, tel. 0479/73.61.37. Aanvang te 20u. Einde om 22u30.

Donderdag 11 mei 2006

■ **IWG: Vergadering van de invertebratenwerkgroep Lampyris.** Info: Anne Fobert, tel. 055/21.01.37 Samenkomst om 19u30 op de Woeste Hoogte, Hotondstraat 2, 9600 Ronse. Met de gegevens van de wandeling van 7 mei (Dag van het LHB) bespreken we dit kindvriendelijke diertje en leren het nog beter kennen. Welke soorten zijn er en welke kunnen we in deze streek verwachten? Welke vonden we?... Einde rond 22u30.

Zaterdag 13 mei 2006

■ **PWG+ZV: Plantenstudie 'Flora van de Zwalmvallei', deel 1.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 14u aan de kerk van Roborst. Einde om 17u. De ganse namiddag studie van de flora in km² E3-23-11, met de beekbegeleidende bossen aan het waterzuiveringsstation, waarbij diverse determinatiewerken gebruikt worden en aldus verschillende veldterminatiekenmerken van de flora aangeleerd worden. Ook voor geïnteresseerde beginners. Meebrengen: laarzen, loep, flora's.

■ **RO: Avondwandeling in de Pyreneeën: op zoek naar amfibieën.** Gids: Philippe Moreaux, tel. 055/21.88.87. Met de zaklamp zoeken we naar amfibieënlarven in de poelen en beekjes van het reservaat Pyreneeën. Samenkomst om 21u30

bij de Paterskerk, Steenweg op Elzele (t.o. Mgr.Beylsstr.) te Ronse. Einde omstreeks 23u30. Meebrengen: laarzen, zaklamp.

Zondag 14 mei 2006

■ **RO: Nestkasteninspectie en ringen van de jongen in het reservaat Bois Joly in Ronse.** Gidsen: Roland Drieghe, tel. 055/21.86.54 en Daniël Packet, tel. 056/60.15.94. Uitleg over de functie van nestkasten in het behoud van holenbroeders (mezen,...). Tussendoor bewonderen we de mooie voorjaarsflora. Samenkomst om 9u op de parking van het stedelijk kerkhof in de Hogerluchtstraat. Einde om 12u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, vogelgidsen.

■ **PWG: Wegberminventarisatie in Eke.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 14u aan de kerk van Eke. Van daar rijden we met zo weinig mogelijk auto's naar de Scheldevallei om er gezamenlijk enkele wegbermen te leren inventariseren met behulp van de sleutel van Arnout Zwaenepoel. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: loep, potlood, flora, stevig schoeisel. Deze excursie is bedoeld voor diegenen uit Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*, die in hun eigen gemeente willen wegberminventarisaties uitvoeren om het wegbermbeheer aldaar te optimaliseren.

Woensdag 17 mei 2006

■ **SL: Avondwandeling in de omgeving van het kasteel van Ooidonk in de Leievallei.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 19u aan de ingang van het kasteel Ooidonk in Bachte-Maria-Lerne (Deinze). Einde omstreeks 21u. Aandacht voor het natuurgebeuren, met de nadruk op planten en vogelgeluiden. Meebrengen: stevig schoeisel, verrekijker.

Donderdag 18 mei 2006

■ **ZV: Zomeravondwandeling door de Perlinckvallei.** Gids: Gert Govaerts, tel. 09/324.50.51. Samenkomst om 19u aan de kerk van Sint-Blasius-Boekel (Zwalm). Einde om 22u. Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen.

Zaterdag 20 mei 2006

■ **NWB: Plantenstudie-dag in het Viersels Gebroekt.** Gids: Evie Verboven, tel. 03/455.35.30. Samenkomst om 9u aan de kerk van Viersel. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in km² C5-32-41, met de kleine Nete, het Netekanaal en de Molenbeek, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Botanisten van onze regio kunnen voor kostendelend vervoer contact nemen met Willy Herreman (tel. 056/21.82.72).

Zondag 21 mei 2006

■ **SL: Vroegemorgenzangtocht te Mullem.** Gids: André Wandels, tel. 09/383.66.25. Samenkomst om 5u30 aan de kerk van Mullem. Dauwtocht in de Rooigemse beekvallei en langs het kasteelpark Den Ast. Aandacht voor de vogelzang. Einde om 9u. Meebrengen: laarzen of goed schoeisel, verrekijker.

Dinsdag 23 mei 2006

■ **ZV: Beheerswerken in het natuurgebied Boterhoek.** Verantwoordelijke: Joris Otte, tel. 09/360.44.82. Samenkomst om 19u aan de Boembekemolen. Er worden distels gemaaid. Einde rond 22u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, zeis.

25 tot 28 mei 2006

■ **SV: Natuurvierdaagse in de vallei van de Semois (Laforêt, deelgemeente van Vresse).** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Verblijf in half pension in het hotel 'La Sapinière'. Voor drie overnachtingen, drie ontbijten, drie lunchpakketten en drie viergangsavondmalen is de prijs 180 euro per persoon. Reis

is reeds volzet.

Dinsdag 30 mei 2006

■ **ZV: Beheerswerken in het natuurgebied Jansveld.** Verantwoordelijke: Jan François, tel. 09/361.03.00. Samenkomst om 19u aan het zuiveringsstation van Brakel. Er worden distels gemaaid. Einde om 22u. Voorzie laarzen of stevig schoeisel, zeis.

Donderdag 1 juni 2006

■ **ZV: Zomeravondwandeling in het Munkbosbeekvallei (Dikkele).** Gids: Laurent Flostroy, tel. 055/49.64.23. Afspraak om 19u aan de kerk van Beerlegem. Einde om 22u. Voorzie stevig schoeisel of laarzen.

Vrijdag 2 juni tot maandag 5 juni 2006 (Pinksterweekend)

■ **NWB: Plantenstudie-weekend in de Eifel vanuit Simmerath-Einruhr.** Gids: Jean De Prez, tel. 09/251.27.26. Vier dagen genieten van de planten in de venen, heide, kalkgraslanden en beekvalleien in deze noordelijke streek van de Eifel. Logement in hotel 'Im Fachwerkhof' in Simmerath; halfpension € 31,25/pers./dag in tweepersoonskamer (€ 35,50/pers./dag in éénpersoonskamer). Inschrijven tot uiterlijk 15 februari door storting van € 50/persoon op rek. 446-6603411 van de Prez-Bracke, Wolfputstraat 37, 9041 Oostakker, met vermelding 'Eifel'. Botanisten van onze regio kunnen voor kostendelend vervoer contact nemen met Karel De Waele (tel. 09/386.45.60).

Maandag 5 juni 2006

■ **SV+IWG: Insecten-dagtocht naar de Viroinvallei.** Gidsen: Ronny Declercq tel. 055 /45.63.42. Samenkomst om 8u30 aan de parking van Carrefour Ronse (C. Snoecklaan). Kostendelend rijden. De Viroin is de streek bij uitstek in België om insecten te bewonderen. Insecten welke in de Vlaamse Ardennen slechts uitzonderlijk worden gezien, komen er nog in grote aantallen voor. Met de prachtige insectenwaarnemingen van vorig jaar in het hoofd hopen we dit jaar een even mooie excursie naar de kalkhellingen te doen. Einde omstreeks 18 uur. Meebrengen: laarzen, loep, verrekijker, vlindernet, insectengids, doorschijnende potjes, sleepnet, lunchpakket en drank.

Dinsdag 6 juni 2006

■ **ZV: Beheerswerken in het natuurgebied Perlinckbeekvallei.** Verantwoordelijke: Gert Govaerts, tel.09/324.50.51. Afspraak om 19u aan de kerk van Sint-Blasius-Boekel. Er worden distels gemaaid. Einde om 22u. Voorzie laarzen of stevig schoeisel, zeis.

Donderdag 8 juni 2006

■ **PWG+ ZV: Planteninventarisatie graslanden in reservaat Middenloop Zwalm.** Gids: Heidi Demolder, tel. 0476/40.34.52. Afspraak om 19u aan de Boembekemolen, Boembekestraat, Michelbeke. Einde om 22u. Meebrengen: laarzen, loep, flora's.

■ **IWG: Vergadering van de invertebratenwerkgroep Lampyris.** Info: Anne Fobert, tel. 055/21.01.37 Samenkomst om 19u30 op de Woeste Hoogte, Hofondstraat 2, 9600 Ronse. Exploratietocht in de wonderlijke wereld van de ongewervelde dieren. De vergadering wordt volledig gewijd aan de zweefvliegen (met ppt voorstelling). Gastspreker: Paul Pals. Einde rond 22u30.

Vrijdag 9 juni 2006

■ **SV: Cursus nachtvlinders deel 1.** Deze cursus bestaat uit twee theorielessen (9 en 16 juni) en twee praktijkexcursies (23 juni en 1 juli). Lesgever: Wim Veraghtert, educatief medewerker van Natuurpunt Educatie. Zie aparte aankondiging op blz. 22 in dit blad voor praktische afspraken.

Zaterdag 10 juni 2006

■ **PWG+VA: Plantenstudie 'Flora van de beekvalleities in de Vlaamse Ardennen', deel 2.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 14u aan de kerk van Schorisse. Einde om 17u. De ganse namiddag studie van de flora in km² E3-41-23, met de Waardebroeken, waarbij diverse determinatiewerken gebruikt worden en aldus verschillende veld-determinatiekenmerken van de flora aangeleerd worden. Ook voor geïnteresseerde beginners. Meebrengen: laarzen, loep, flora's.

Zondag 11 juni 2006

■ **SL: Familiale natuurtocht naar de Langemeersen te Wortegem-Petegem.** Gids: Paul Cardon, tel. 055/31.19.92. Samenkomst om 14u aan de kerk van Petegem. We bezoeken de reservaatpercelen in de Scheldemeersen en gaan op zoek naar hoilanden met gele tinten van de Ratelaar. In 1982 deed de toenmalige Wielewaal er zijn eerste aankoop (2,5 ha). Een goeie twintig jaar verder is de oppervlakte ruim vertienvoudigd. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, veldgidsen.

Dinsdag 13 juni 2006

■ **ZV: Beheerswerken in het natuurgebied Jan De Lichte (Velzeke).** Verantwoordelijke: Bart Magerman, tel. 09/3 60.09.99. Afspraak om 19u aan de Breugelstraat, ter hoogte van de visvijver/watermolen. Er worden distels gemaaid. Einde om 22u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, zeis.

Woensdag 14 juni 2006

■ **SV: Avondwandeling in de Scheldevallei te Dikkelvenne.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 19u aan de kerk van Dikkelvenne. Einde omstreeks 21u. Aandacht voor het natuurgebeuren, met de nadruk op planten en vogelgeluiden. Meebrengen: stevig schoeisel, verrekijker.

Donderdag 15 juni 2006

■ **ZV: Zomeravondwandeling Boterhoek te Michelbeke.** Gids: Joris Otte, tel. 09/360.44.82. Samenkomst om 19u aan de Boembekemolen, Boembekestraat te Michelbeke. Einde om 22u. Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, verrekijker.

Zaterdag 17 juni 2006

■ **NWB: Plantenstudie-dag aan zee.** Gids: Hedy Lecomte, tel. 050/54.49.24. Samenkomst om 9u aan de watertoren van De Haan. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in km² B1-56-13, met naaldbos, duinpannes en duin, strand en koninklijke baan, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Botanisten van onze regio kunnen voor kostendelend vervoer contact nemen met Karel De Waele (tel. 09/386.45.60).

■ **KBE: Super-werkdag in het Bos t'Ename-Volkegembos.** Info Jean De Lafonteyne, 0495/41.72.30. Samenkomst om 9u en 13u45 aan de loods in de Braambrugstraat te Ename.

Zondag 18 juni 2006

■ **SL: Familiale natuurtocht naar Zeverenbeekvallei te Zeveren.** Gidsen : Xavier Coppens, tel. 0476/60.37.85 en André De Kimpe, tel. 09/383.71.99. Samenkomst om 14u aan de kerk van Zeveren. We bezoeken er ons reservaat Blekerij-Moerputten. Bloemrijke graslanden, ruigtevegetaties, beekbegeleidend broekbos, historisch slotenpatroon en uitgeveende putten staan op het menu in deze mooie vallei. Einde om 17u. Meebrengen: laarzen of goed schoeisel, verrekijker, veldgidsen.

Dinsdag 20 juni 2006

■ **ZV: Beheerswerken in het natuurgebied Parkbos-**

Uilenbroek. Verantwoordelijke: Herman Haustraete, tel 09/360.72.11. Afspraak om 19u aan de picnic-tafel op de Waesberg (St-Maria-Lierde). Er worden distels gemaaid. Einde om 22u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, zeis.

Donderdag 22 juni 2006

■ **IWG: Vergadering van de invertebratenwerkgroep Lampyris** Info: Anne Fobert, tel. 055/21.01.37 Samenkomst om 19u30 op de Woeste Hoogte, Hotondstraat 2, 9600 Ronse. Sinds enkele jaren werkt Lampyris samen met de Vlinderwerkgroep Meetjesland en wordt er een gemeenschappelijk vlinderrapport uitgegeven. Alhoewel 2005 niet echt een goed vlinderjaar was, werden er toch tal van opmerkelijke waarnemingen gedaan. Gedurende deze vergadering wordt het vlinderrapport 2005 uitvoerig voorgesteld en is er ook kans om zich dit werk aan te schaffen. Gastspreker: M. Zwervaegher. Einde rond 22u30.

Vrijdag 23 juni 2006

■ **KZ: Beheerswerken in de Grootmeers te Zingem.** Verantwoordelijke: André Vandecapelle, tel: 09/384.29.73 GSM: 0498/45.93.42. Samenkomst om 8u aan de ingang langs de Schelde (Trekweg). Er worden voornamelijk distels gemaaid. Einde omstreeks 18u. Meebrengen: zeis.

Zaterdag 24 juni 2006

■ **KZ: Beheerswerken in de Grootmeers te Zingem.** Verantwoordelijke: André Vandecapelle, tel: 09/384.29.73 GSM: 0498/45.93.42. Samenkomst om 8u aan de ingang langs de Schelde (Trekweg). Er worden voornamelijk distels gemaaid. Einde omstreeks 18u. Meebrengen: zeis.

■ **PWG+ZV: Plantenstudie 'Flora van de Zwalmvallei', deel 2.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 14u aan de kerk van St-Maria-Oudenhove. Einde om 17u. De ganse namiddag studie van de flora in km² E3-33-42, met het Kloosterbos en het Vossenhol, waarbij diverse determinatiewerken gebruikt worden en aldus verschillende veld-determinatiekenmerk en van de flora aangeleerd worden. Ook voor geïnteresseerde beginners. Meebrengen: laarzen, loep, flora's.

Zondag 25 juni 2006

■ **VA: Familiale natuurtocht naar het Walenbos.** Gids: Frank Delbecque, tel. 016/63.01.74. Begeleidende gids: Filip Keirse, tel. 055/38.78.83. Samenkomst om 8u15 aan de kerk van Eke of om 9u30 aan de kerk van Houwaart. Na drie jaar hernemen we deze tocht naar het 570 ha grote gebied in het Hageland. De deelnemers van toen zullen zich nog de vlinderrijkdom herinneren (Kleine ijsvogelvlinders, Koninginnepage, Boomblauwtje, Eikenpage, tal van Dikkopjes, Koevinkjes en Bruine zandoogjes) en de plantenliefhebbers likken nu nog hun vingers af (vele zeggesoorten, Pilvaren, Schildereprijs, Waternavel, Heidekartelblad, Gevlechte orchis). Einde om 17 uur. Meebrengen: Laarzen!! of waterdicht schoeisel, lunchpakket, drank, rugzak, verrekijker, veldgidsen.

Dinsdag 27 juni 2006

■ **ZV: Beheerswerken in het natuurgebied bovenloop Zwalm.** Verantwoordelijke: Geert De Knijf, tel. 0476/40.34.54. Afspraak om 19u aan de kerk van Opbrakel. Er worden distels gemaaid. Einde om 22u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, zeis.

Zaterdag 1 juli 2006

■ **PWG+RO: Plantenstudie van de 'Zomerflora in de Vlaamse Ardennen', deel 1.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 14u aan het kruispunt 'de Kruissens' van de N60 (Oudenaarde-Ronse) en de N425 (Berchem-Schorisse). Einde om 17u. De ganse namiddag studie van de flora in km² E2-58-

13, met de Spinessenberg, waarbij diverse determinatiewerken gebruikt worden en aldus verschillende veld-determinatiekenmerk van de flora aangeleerd worden. Ook voor geïnteresseerde beginners. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, loep, flora's.

Zondag 2 juli 2006

■ **SL: Bos- en landschapswandeling in en rond het Kluisbos te Kluisbergen.** Gids: Lieven Kinds, tel 09/383.71.39. Samenkomst om 14u aan de kerk van Kwaremont. Speciale aandacht voor kleine landschapselementen en bosbeheer. Einde om 17u. Meebrengen: laarzen of goed schoeisel, verrekijker.

Dinsdag 4 juli 2006

■ **ZV: Beheerswerken in het Vossenhol.** Verantwoordelijke: Jan François, tel. 09/361.03.00. Afspraak om 19u aan de ingang van het Kloosterbos, Kloosterbosstraat (Zottegem-Sint-Maria-Oudenhove). Er worden distels gemaaid. Einde rond 22u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, zeis.

Donderdag 6 juli 2006:

■ **ZV: Zomeravondwandeling Uilenbroek.** Gids: Dominiëc Decléyre, tel. 09/360.37.62. Samenkomst om 19u aan de picknicktafel, Waesberg te Sint-Maria-Lierde. Einde om 22u. Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, verrekijker.

Woensdag 12 juli 2006

■ **VWG: Vergadering van de Werkgroep Vogels in het Stedelijk Centrum te Heurne,** o.l.v. Davy Degroote, tel. 0479/73.61.37. Aanvang te 20u. Einde om 22u30.

Zondag 16 juli 2006

■ **KRB: beheerswerken in en om het Burreken.** Verantwoordelijke: Filip hebbrecht 055/49.55.63. Samenkomst om 9u op de parking aan Perreveld nr.14 te Zegelsem. Maaien van een hooilandje waar zeldzame planten zich thuis voelen. Onderhouden van het wandelplad, nazien van de veerasters van de extensieve begrazingsblokken. Broodjes en soep zijn voorzien voor wie zich vooraf inschrijft. Einde omstreeks 17u.

Donderdag 20 juli 2006:

■ **ZV: Zomeravondwandeling Bovenloop Zwalm.** Gids: Vincent Decroock, tel. 0498/10.95.39. Start om 19u aan de kerk van Opbrakel. Einde om 22u. Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, verrekijker.

Zaterdag 29 juli 2006

■ **NWB: Plantenstudie-dag in het Maldegemveld.** Gids: Boudewijn Declerck, tel. 056/60.02.17, en de plaatselijke conservator. Samenkomst om 9u aan de kerk van Ursel. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in km² C2-46-11, met vochtige heide, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Botanisten van onze regio kunnen voor kostendelend vervoer contact nemen met Karel De Waele (tel. 09/386.45.60).

Zondag 30 juli 2006

■ **SV: Fiets-dagtocht vanuit Oudenaarde.** Gids: Paul Cardon, tel. 055/31.19.92. Samenkomst om 10u aan het station te Oudenaarde. Fietstocht langs de Scheldemeersen richting Kerkhove; verder via Melden, Zulzeke, Nukerke en Etikhove terug naar Oudenaarde. Onderweg aandacht voor het reservaat 'de Langemeersen' te Wortegem, de Heilsbroek te Berchem en de Ladeuze te Etikhove. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: fiets, picknick, drank voor onderweg, bandenstopperief, verrekijker. N.B. Aan het station van Oudenaarde verhuurt de NMBS fietsen (max. 15). Picknick wordt in een café opgegeten.

**Solid partners
flexible solutions**

**FORTIS
BANK**

**Naamloze vennootschap
Warandeborg 3
B 1000 Brussel**

**B.T.W. BE 403.199.702
H.R. Brussel nr. 76034**

Office Partners

méer dan complete kantoorinrichting

**gratis catalogoog
& info folder
professioneel advies op maat**

<http://www.officepartners.be>
e-mail: officepartners@skynet.be

Doornikstraat 8 - 9700 Oudenaarde
Tel: 055/30.41.13 - Fax: 055/30.91.13

Triodos Bank

*toonaangevend in
ethisch bankieren
helpt meerwaarden
ontwikkelen
in de samenleving*

afgevaardigde agent:

**Paul Pals
Nieuwpoort 4-9660 Brakel**
Tel. 055/42.56.92

TUINAANLEG EN -ONDERHOUD

alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen

MICHAEL BEKAERT

Ganzendam 9 - 9890 Vurste
Tel: 0497/43.01.79

BOEKHANDEL

Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde

Tel: 055/31.44.77
Fax: 055/30.03.45

Van mmeslaeghe

**de speciaalzaak voor
verrekijkers, telescopen
sterrenkijkers**

Nederstraat 20
9700 Oudenaarde
055/31.18.01

grote keuze, alle merken

speciale condities voor
Natuurpunt-leden

uw kwaliteitsfoto's in 1 uur

Koen Snauwaert

SPECTOR

NIKON OLYMPUS

Stationsstraat 63 - 8790 Waregem
Tel: 056/60.52.16

Boomkwekerij

DE BOCK LV

Wij zijn specialisten in:

*Sierheesters, Rozen, Bamboes,
Vaste planten, Coniferen, Sierbomen,
Haagplanten, Fruitbomen.*

Pelikaanstraat 89
9700 Oudenaarde - Nederename

Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax: 055/31.35.83

POLET ACCOUNTANCY BVBA

Boekhouding - Fiscaliteit - BTW

Eenmanszaken - Vennootschappen

Pascal Polet

Meiweg 30, 9870 Zulte

Tel: 056/61.53.27

Fax: 056/61.79.01

Gsm: 0476/44.90.91

Email: polet.accountancy@skynet.be

TUINAANLEG

**specialiteit
opritten en terrassen**

tuinarchitect

VAN COLENBERGHE ERIC

Pontstraat 72 - 9870 Zulte
Tel. / Fax: 056/60.40.21

LE ROY RINASSUR BVBA

Warandestraat 17, 9810 Nazareth
Tel: 09/385.44.60 - 09/385.61.32
e-mail: rinassur@tiscalinet.be

verzekeringsmakelaar nr. 13839

**ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN
VERZEKERINGEN**

Cursus Nachtvinders 2006

■ **phainopepla**: phainô + pepla= kledij.

Phainopepla nitens (bombycillidae): Zwarte zijdevliegenvanger.

■ **phanacis**: phainô + akis= spits, punt.

Phanacis hypochoeridis (cynipidae): galwesp, veroorzaakt gallen in bloemstengels van biggekruid.

■ **chlorophanes**: chloros= geelgroen + phainô.

Chlorophanesspiza (coerebidae): Zwartkapsuikervogel - mannetje glanzend groen, fluweelzwarte kap.

■ **diaphanus** < diaphanês= doorzichtig < diaphainô= schitteren < dia= door(heen) + phainô.

Diaphana minuta Brown (gastropoda): Glashoren - cilindervormig, glasachtig tot bleekwit doorschijnend.

■ **Orthotrichum diaphanum** (orthotrichaceae): Grijs haarbuis - topkapselmoss.

■ **euphania**: eu= goed (G) + phainô.

Euphania violacea (Tanagra violacea) (thraupidae): Violetblauwe organist.

■ **meganactiphanes**: megas + nuktiphanês= 's nachts schitterend < nux= nacht + phainô.

Meganactiphanes norvegica (euphausiacea): garnaalachtig schaaldier, walvisaas (krill).

■ **periphanes**= periphânês= duidelijk, overal gekend < periphainô.

Periphanes delphinii L. (noctuidae) - rups o.a. op ridderspoor.

■ **phosphaenus**: phôs= licht + phainô.

Phosphaenus hemipterus (lampyridae): Kortschildglimworm - dekschilden gereduceerd.

■ **phoibos**= schitterend; Phoibos= bijnaam van de god Apollo.

Parnassius phoebus (papilionidae): Kleine apollo, Alpen-apollo - bovenzijde min of meer crèmekleurig, voorvleugels met twee kleine rode oogvlekken, achtervleugels met twee rode oogvlekken.

In de zomer van 2006 organiseert Natuurpunt Scheldevallei een cursus "Nachtvlinders". Nachtvlinders vormen een uitgebreide en voor velen onbekende groep. Ze werden, in tegenstelling tot dagvlinders, nog niet zo goed onderzocht, zowel op vlak van ecologie als op vlak van trend en verspreiding. Nochtans is het een erg interessante soortgroep met ook heel wat variatie in vorm en kleur.

De cursus bestaat uit twee theorielessen en twee praktijkexcursies.

- De twee theorielessen (vrijdag 9 en 16 juni) gaan door in zaal Amigo te Heurne, Heurnestraat 235 (nabij de kerk). Start om 19u. Einde 22u. Bij ideaal weer kijken we nadien al eens buiten.

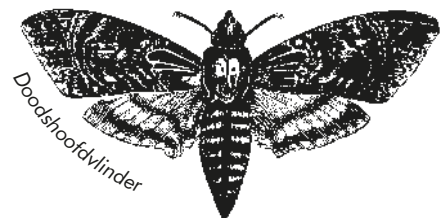
- De eerste praktijkles (avondexcursie) gaat door op vrijdag 23 juni. Samenkomst om 20u aan zaal Amigo te Heurne. Voor deze avondexcursie gaan we op stap in de Scheldevallei te Heurne. Vanaf 23u proberen we vlinders te lokken aan 't Dal of gewoon aan het terras dat uitkijkt op de Scheldevallei.

- De tweede praktijkles (ochtendexcursie) gaat door op zaterdag 1 juli. Start om 6u30 aan zaal Amigo te Heurne. Na de excursie en het bekijken van de gelokte nachtvinders genieten we van een afsluitend ontbijt in zaal Amigo.

Lesgever: Wim Veraghtert, educatief medewerker van Natuurpunt Educatie.

Inschrijven kan je door overschrijving van € 20 voor leden, € 25 voor niet-leden op reknr. 891-2540092-60 van Natuurpunt Scheldevallei, Burg. P. Ceuterickstraat 18, 9890 Asper. Cursusboek en ontbijt inbegrepen.

Indien je nog meer inlichtingen wenst over de cursus, dan kun je terecht bij Jacques Vanheeuverswyn, Burg. P. Ceuterickstraat 18, 9890 Asper, tel. 093/24.09.42, Jacques.Vanheeuverswyn@pandora.be

Het forum van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*.

■ Paul Vandenbulcke

Het internet is het middel bij uitstek om informatie op te zoeken of informatie mee te delen. Zo kun je op de overkoepelende website van onze regio www.vlaamseardennenplus.be diverse gegevens vinden: links naar de verschillende afdelingen en werkgroepen, de activiteitenkalender, de reservaten, ...

Het is echter minder duidelijk dat al deze informatie op de website geplaatst wordt door vrijwilligers die dit allemaal in hun vrije tijd doen. Het vraagt van hen een grote inspanning om deze websites te blijven onderhouden en steeds weer bij te werken.

Een courant gebruik van het internet is email. Deze manier van communicatie is sterk te vergelijken met de klassieke post met een brief en een brievenbus, maar dan veel sneller.

Nog een andere manier om het internet te gebruiken is via een forum. Omdat deze manier niet zo goed ingeburgerd is als de vorige twee, ga ik er hier wat dieper op in.

Een forum vergelijk ik steeds met een soort 'gastenboek', een 'schrift', een 'kladblok', of hoe je het ook wilt noemen. Dit schrift is op elk moment door iedereen te bekijken. Dit schrift is onderverdeeld in verschillende hoofdstukken. Elke pagina handelt over een bepaald onderwerp (topic). Deze kunnen heel uiteenlopend zijn: van een bepaalde vogelsoort tot een geplande activiteit... Iedere geregistreerde gebruiker kan op elke pagina zijn mening kwijt, een opmerking maken, een aanvulling geven of een nieuwe pagina maken over een bepaald onderwerp. Er is dus een enorme vrijheid. Iedereen wordt verondersteld zijn gezond verstand te gebruiken over wat wel en wat niet kan. Meer details daarover zijn te vinden op het forum zelf. Elk hoofdstukje heeft zijn eigen persoon, die de goede orde wat in de gaten houdt. Deze persoon heet de 'moderator'.

Ongetwijfeld zullen velen onder jullie al gemerkt hebben dat Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* sedert januari over een eigen forum beschikt. Alhoewel, een volledig

eigen forum is het niet. Het forum van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* vindt voorlopig onderdak bij het forum van de Vogelwerkgroep Zuid-West-Vlaanderen tot er een Oostvlaams forum wordt opgezet. Op hun forum hebben we een eigen hoekje gekregen, waar we alle informatie die eigen is aan onze regio kunnen plaatsen. Naast dat eigen regiospecifieke hoekje kan iedereen ook deelnemen aan de rest van het forum. Dit natuurforum laat iedereen toe om heel interactief waarnemingen, vragen, opmerkingen, informatie, reisverslagen en zelfs foto's direct door te geven op het Wereld Wijde Web. Dit forum bevat informatie over het waarnemen van wilde vogels en andere vormen van natuurbeleving met respect voor de wilde fauna en flora.

Hoe gaat het nu praktisch in zijn werk?

Om het forum te raadplegen tik je volgend adres in je internetbrowser: <http://www.vzwlagare.be/vwgforum/default.asp?Group=6>. Om je het tikwerk te besparen vind je deze link ook op onze overkoepelende regio-site <http://www.vlaamseardennenplus.be>.

Om het forum te raadplegen is het niet noodzakelijk je te laten registreren. Wil je echter zelf berichten posten, dan moet je je laten registreren. Dit is echter heel eenvoudig. Hoe je dit moet doen kan je lezen op <http://www.vlaamseardennenplus.be>.

Voor mensen die nog geen ervaring hebben met het forum: laat je vooral niet afschrikken. De eerste keer kan het nogal overrompend overkomen wegens het enorme aanbod aan informatie. Als je nieuw bent kun je best eerst de handleidingen op onze site lezen. Deze vind je via de nuttige links: 'Start Forum VA+', 'Handleiding forum', 'Hoe een foto te plaatsen' en 'Richtlijnen voor het aanmaken van een nieuwe topic'. Zeker doen!

Een handig overzicht van de basisprocedures op het forum vind je opgesomd in het kaderje onderaan p. 24.

Aangezien het forum zo een snelle mogelijkheid tot

P.V.S.
electronic
developments
b.v.b.a.

E L E K T R O N I C A
ontwerp - productie - repair

Voor alle inlichtingen: **055/49.60.12** of
info@pvsed.com

Neerstraat 28, 9636 Nederzwalm. BE 866.983.228

communicatie biedt, is het de uitgesproken plek om je waarnemingen te plaatsen. Let er dan wel op ze in de meest geschikte topic te zetten. Het is de bedoeling dat dit forum op termijn de waarnemingspagina's op andere sites, bvb. deze van 'Schelde-Leie' vervangt. Het is immers niet logisch iets op een arbeidsintensieve manier te doen als er andere, snellere methoden voorhanden zijn.

Ik wil hier van de gelegenheid gebruik maken om Ivan Steenkiste te bedanken voor zijn jarenlange werk en onafgebroken inzet om alle waarnemingen op een duidelijke en uniforme manier te bundelen op de website.

Mensen die het gebruik van het forum voor hun waarnemingen niet zien zitten, kunnen deze nog steeds binnenbrengen op de gewone manier, bijvoorbeeld op papier of per email. Het blijft belangrijk dat we de waarnemingen binnenkrijgen.

Tot slot nog het volgende: het forum is enorm groot, en de onderwerpen zijn heel divers (je kunt er zelfs de minder serieuze onderwerpen kwijt in "Café de Boomvalk"). Door die massa informatie kun je bij een eerste bezoek wel eens overdonderd worden. Niet opgeven, want eens

je de structuur doorhebt, is het eigenlijk heel simpel om er je weg in te vinden.

Voilà, hiermee heb ik al een tipje van de sluier opgelicht. De rest moet je zelf doen, door het forum frequent te bezoeken. Veel surfgenot en opgelet: het forum kan verslavend zijn !

De nieuwe website van de Vogelwerkgroep Vlaamse Ardennen plus is een feit. Sinds 1 april staat hij online. We hebben getracht een zo overzichtelijk en eenvoudig mogelijke site te bouwen. Een website waar iedereen zonder al te veel problemen vlot zijn weg vindt. Haast je snel naar www.vwg-vlaamseardennenplus.be en ontdek deze splinternieuwe site.

MiNa-Raad gekant tegen uitholling VEN

Op haar zitting van 7 maart bracht de MiNa-Raad Vlaanderen een negatief advies uit over het zgn. verzameldecreet. In dit decreet wordt de mogelijkheid voorzien dat gemeenten en provincies via een RUP delen van het reeds goedgekeurde Vlaams

Ecologisch Netwerk (VEN) terug opheffen.

De MiNa-Raad verzet zich tegen deze mogelijkheid omdat de Raad vreest dat de voorgesteldewijziging zal leiden tot een niet onbelangrijke afname van het afgebakende VEN en dus de tijdige en volwaardige afbakening van 125.000 hectare VEN kan hypothekeren. Voka en Unizo onthielden zich bij het advies, vakbonden en Boerenbond stemden wel mee.

Basisprocedures op het forum:

Start forum: ga naar www.vlaamseardennenplus.be en kies de link "start forum".

Registreren: kies de link "register" rechtsbovenaan uw scherm.

Lezen: klik gewoon op de desbetreffende onderwerpen.

Direct naar de laatste reactie in een topic gaan: klik bij de topic-lijst op het blauwe pijltje naar rechts, in de kolom 'Last Post.'

Reageren op een bestand topic:

Ofwel: typ gans onderaan in het kader "Quick reply" je reactie en klik daarna op de "Submit Reply"-knop.

Ofwel: klik op de link "Reply tot Topic". Er opent zich dan een nieuw blad met een venster, waarbij je in het vak "Message" je bericht kunt intikken, en dan drukken op de knop "Post New Reply".

Een nieuw topic aanmaken:

Belangrijk: doe dit niet ondoordacht. Kijk eerst of er reeds geen topic over het onderwerp of het gebied bestaat.

Ga naar het juiste subforum (bvb Vlaamse Ardennen plus → Vogelwaarnemingen Vlaamse Ardennen plus).

Kies daar de link "New Topic".

Geef een duidelijke titel op in het veld "Subject".

Over Kerkuilen en het verkeer.

■ Daniël Packet

Dat kerkuilen problemen hebben om ons druk wegennet te doorkruisen is de laatste tijd duidelijk gebleken.

Op de kasteelhoeve te Olsene werd verleden zomer een familie Kerkuilen geringd: 2 adulten en 3 jongen. In september kwam een eerste melding van een jong: dood gevonden te Dentergem. Te Anzegem vond men 3 dagen later langs de weg een dode oudervogel en op 22.02.2006 viel een derde verkeersslachtoffer te Zulte: het tweede jong. Bij valavond zagen burens op dezelfde plaats nog een Kerkuil rondvliegen. Hier is wellicht een broedkoppel uit elkaar gerukt.

Op 26.02.2006 kwam een even triest bericht uit Kruishoutem. In een tuin lag een gekwetste geringde Kerkuil. Een oorbloeding liet vermoeden dat de vogel ook hier een verkeersslachtoffer was. Tegen de avond is de vogel gestorven. De Kerkuil kwam uit een nestbak (2004) te Welden en vormde wellicht een broedkoppel tussen Kruishoutem en Lozer want bij controle van de eierstokken bleken deze reeds in ontwikkeling.

Een andere vogel uit Tiegem (2004) wordt te Zaffelare gecontroleerd op 22.08.2004 maar dood gevonden op 17.09.2005 in Zeeland (NL). Nog een jonge Kerkuil uit Ingooigem (2005) wordt reeds in augustus dood gevonden langs de weg te Anzegem.

Van de 10 terugmeldingen zijn er 7 binnen het jaar gebeurd en 3 nauwelijks een jaar later. Als Kerkuilen

aan dat tempo verkeersslachtoffer worden dan moeten we anderzijds vaststellen dat de vogels er toch in slagen om hun populatie op te drijven. In Vlaanderen heeft men in 2005 maar liefst een stijging met 200 broedkoppels vastgesteld. In Oost-Vlaanderen zijn 77 zekere broedplaatsen bekend waarvan 42 in boerderijen. We mogen aannemen dat er ook in onze streek meer Kerkuilen in boerderijen broeden dan in kerktorens.

Om een betere kijk te krijgen op ons kerkuilenbestand, zou het goed zijn om een **centraal meldpunt** te hebben omtrent waarnemingen, verkeersslachtoffers, broedgevallen. Als lid van de kerkuilenwerkgroep Oost-Vlaanderen wil ik mij hiervoor graag ten dienste stellen: Tel.056/601594 – packet.daniel@scarlet.be

Cursus paddestoelen voor gevorderden

Dit najaar organiseert Natuurpunt Scheldevallei een zesdelige cursus 'paddestoelen voor gevorderden'. De lessenreeks is gericht op determinatie van zwammen in het veld aan de hand van determinatiesleutels. Dit gebeurt in de natuurgebieden verspreid over de regio: Bois Joly en Pyreneeën te Ronse, Eeckhoutbos te Maarke-Kerkem, bos t' Ename te Oudenaarde, Hospicebossen te Nazareth en het Ingelbos te Kluisbergen.

De data waarop deze excursies doorgaan zijn 9, 16 en 23 september, 7, 21 en 28 oktober 2006. Dit telkens van 14u tot 17u.

Deze lessen worden gegeven door Hans Vermeulen, educatief medewerker van Natuurpunt Educatie.

Ben je geïnteresseerd? Wacht dan niet langer en schrijf je in door overschrijving van € 15 (€ 20 voor niet-leden) op reknr. 891-2540092-60 van Natuurpunt Scheldevallei, Burg. P. Ceuterickstraat 18, 9890 Asper. Je ontvangt dan alle praktische afspraken i.v.m. deze cursus. Het aantal deelnemers is beperkt tot 24.

Inlichtingen kun je steeds bekomen bij Jacques Vanheeuverswyn, Burg. P. Ceuterickstraat 18, 9890 Asper, Jacques.Vanheeuverswyn@pandora.be of telefoon 09/324.09.42.

Grootmeers vanuit historisch perspectief

■ Eddy Van Den Abeele

Sinds 2002 is de gemeente Zingem in het bezit van een natuurreservaat in wording.

luchtfoto Grootmeers

Grootmeers is met de wagen gemakkelijk te bereiken. Komende van Zingem neem je de N435 naar Zwalm. Net voor de brug sla je links af en parkeer je de wagen op de weg naast de brug. Met de rug naar de brug zie je recht voor je 'Grootmeers' liggen. Nog te voet de veldwegel door en voorbij het klaphek ben je op Grootmeers.

Van een vroegere maïsakker wordt geprobeerd om in de mate van het mogelijke, het historische landschap in ere te herstellen. Maar wat was nu dat 'historische landschap' en wat maakt het zo specifiek? Wat volgt is een poging om de geschiedenis van de Scheldemeersen en Grootmeers toe te lichten.

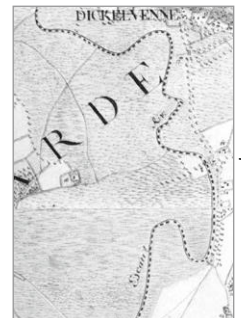
Hoe is dit landschap ontstaan? In de prehistorie was de aardkorst heel wat onrustiger dan nu. De Afrikaanse plaat duwde tegen en onder de zuidkant van de Europese plaat. Daardoor kantelde de Europese plaat lichtjes. Het zuiden van Vlaanderen kwam hoger te liggen dan het noorden. Dit verklaart waarom al onze rivieren (en dus ook de Schelde) van zuid naar noord stromen. Tijdens de ijstijden kende de Schelde geen vaste bedding. Afwisselende vorst- en dooiperiodes zorgden voor grote schommelingen in het debiet, waardoor de rivierbeddingen zich voortdurend verlegden. Op die manier werd een

brede winterbedding gevormd. In het warmere jaargetijde bestond de rivier uit vele stroomgeulen met tussen de geulen hoogtes.

Tijdens de ijstijden lag de Noordzee droog. Het verval van de rivieren was bijgevolg veel groter en daardoor nam de erosie sterk toe. De rivieren sneden zich dus ook zeer diep in het landschap in. Op het einde van de laatste ijstijd kende onze streek een toendrasklimaat. Na de laatste ijstijd kwam er een klimaatsverbetering en steeg de zeespiegel. Daardoor verminderde het verval van de Schelde, begon de rivier trager te stromen en als gevolg daarvan te meanderen. Ook de toegenomen plantengroei, door het warmere klimaat, zorgde ervoor dat de stroomsnelheid vertraagde en de erosie afnam. Door de lagere stroomsnelheid begonnen de meegevoerde deeltjes te bezinken en vulden aldus door jaarlijks terugkerende overstromingen de vallei op.

In die periode moet de Scheldevallei begroeid zijn geweest met natte bosvegetatie. Al van in de Romeinse periode werden grote delen van die bossen gerooid. We kunnen gerust stellen dat het natuurlijke landschap reeds in die tijd verdween en dat het cultuurlandschap zijn intrede deed. In de periode van de volksverhuizingen kwamen veel akkers braak te liggen omdat veel inwoners vluchtten voor de invallen van de Germanen. De natuur heroverde de braakliggende gronden.

Na de Germaanse invallen zetten de nieuwe bewoners de bijl in de toenmalige bossen. In die periode (± 700 na Christus) moeten de Scheldemeersen ontstaan zijn. Wat bos was, werd omgezet tot hooiland. Na het hooien werden de gronden nog beweid tot in het najaar. En voor de rest liet men het gebied met rust. Van dan af werden de gronden in de vallei aangeduid met het toponiem 'meers'. Het gebied was toen een open landschap. De meersen waren niet door randbegroeiing afgesloten en het landschap bleef van bebouwing gevrijwaard door de periodieke overstromingen. De beperkte menselijke invloed en de regelmatige overstromingen zorgden

Grootmeers op Ferrariskaart

voor een zeer rijk ecosysteem. Eeuwenlang zou het zo blijven. Op de Ferrariskaarten (eind 18^e eeuw) is nog duidelijk te zien dat het gebied een open meersenlandschap was.

Rond het einde van de 19e eeuw werd de menselijke invloed op het gebied een stuk groter.

Verskillende oude Schelde-armen werden toen afgesneden van de rivier. Vanaf het midden van de jaren zeventig werd de invloed van de mens op het

Knuppelpad op Grootmeers foto: Eddy Van Den Abeele

Porseleinhoen op Grootmeers foto: Pieter Espeel

gebied nog een heel stuk groter. De Schelde werd verbreed en verdiept. En de baggerspecie kwam voor een deel op Grootmeers terecht. Het niveau verhoogde een paar meter en weg was de ecologisch zeer rijke Scheldemeers. Hiervoor kregen we een maïsakker in de plaats, waarvan de natuurwaarde veel kleiner was; om niet te moeten zeggen dat die natuurwaarde eigenlijk onbestaande was.

Gelukkig groeit in onze maatschappij het besef dat we zuinig moeten zijn op de cultuurlandschappen die we nog hebben. En worden er pogingen ondernomen om

wat nog rest te erkennen en te beschermen. Zo is het ook met de Scheldevallei tussen Gent en Kluisbergen. Reeds vanaf 1991 onderzoekt de overheid de mogelijkheden om de Scheldevallei ecologisch en toeristisch op te waarderen. De overheid deed dat via 'landinrichting splannen'. Een dergelijk plan komt eigenlijk tot stand in een samenwerkingsverband tussen de overheid en de verschillende groeperingen die op een of andere manier met het gebied te maken hebben. (bv landbouwers, recreanten, natuurverenigingen). Ook Grootmeers kwam in aanmerking. In 1998 verklaarde de gemeente Zingem zich, onder impuls van de natuur- en milieuverenigingen en de enthousiasmerende invloed van de toenmalige vertegenwoordigers daarvan in de miniraad, samen met de andere leden, akkoord met het landinrichtingsplan. Dat plan omvatte wel meer dan alleen maar Grootmeers. Meuleken 't Dal werd eveneens een steunpunt van het nieuwe landinrichtingsplan. In 1999 werd de molen aangekocht door de provincie Oost-Vlaanderen. Er werd een natuurleerpad aangelegd dat in een wijde cirkel door de Scheldemeersen leidt. Zowel op 'Grootmeers' als op 'Kleinmeers' werden

Grootmeers foto: Eddy Van Den Abeele

knuppelpaden aangelegd. In totaal ging het over 443 ha waarvan Grootmeers 19 ha besloeg. Het kostenplaatje werd wat Zingem betreft, geraamd op € 173 525. Grootmeers zelf hapte € 94 200 uit het budget. Op 23 mei 2002 werd het beheer van het terrein toegewezen aan de vzw Natuurpunt.

Op Grootmeers gebeurden tal van inrichtingswerkzaamheden. In de noordoosthoek van het terrein werd over een oppervlakte van ± 1 ha een pool uitgegraven. Dit gebeurde op verschillende dieptes

om de poel zo rijk en zo gevarieerd mogelijk te maken. Het diepste punt is twee meter lager dan de rest; dat komt overeen met het oorspronkelijke niveau. Er werden her en der bosjes aangeplant. De bedoeling is eigenlijk het oorspronkelijke meersenkarakter terug te krijgen met verspreid staande kleine struwelen en bosjes.

Wie vandaag het terrein bezoekt, zal zich niet van de indruk kunnen ontdoen in een wildernis te zijn terechtgekomen. Het terrein is nog een eindje verwijderd van wat we een "Scheldemeers" kunnen noemen. Voor een deel is dat te wijten aan het feit dat het gebied na het oogsten van de laatste maïs in

Galloway op Grootmeers foto: Eddy Van Den Abeele

2002 niet werd ingezaaid. Voor een ander deel is het gewoon een natuurlijk proces. Op een kale maïsacker vestigen zich eerst pionierplanten. Aangezien de grond door zijn verleden als maïsacker zeer rijk is aan stikstof, krijgen we dus een invasie van stikstofminnende soorten. Distels houden van stikstof en groeien daarom zeer goed op Grootmeers. Er groeide dat eerste jaar enorm veel Canadese fijnstraal, samen met Perzikkruid en duizendknoop; twee planten die nu toch op de terugweg zijn. Sinds halfweg 2004 wordt het terrein begraaasd door drie Galloways. Op de noordoosthoek van het terrein groeit Brede wespenorchis. Rood guichelheil komt op een paar plaatsen voor. Verspreid over het terrein groeien planten die eerder in natte milieus voorkomen, zoals Watermunt. Moerasandoorn en Beekpunge komen eveneens op andere plaatsen voor dan in de moeraszone. Samen met de vele plassen die na een regenperiode soms gedurende langere tijd op het terrein blijven staan, wijst dit toch op een verdichting van de bodem en op de aanwezigheid van een kleilaag in de ondergrond.

Wat vogels betreft, waren er op het terrein toch al een paar leuke zaken te zien. Toen ik hier in 2004 mijn biotoopstudie maakte, had ik uitgebreid de tijd om territoriumgevechten te zien tussen verschillende koppels Meerkoeten. In dat jaar waren er een vijftal broedgevallen maar die mislukten allemaal. In 2005 viel het beter mee. Dan waren er twee geslaagde broedgevallen.

In voorjaar 2004 zag ik regelmatig Kleine plevier. Ook Blauwborst vindt in de ruigte een terrein naar zijn gading en heeft er reeds gebroed. Groenpootruiter, Scholekster en Tureluur werden reeds gezien in de moeraszone. Soms komen Putters zich te goed doen aan de distelzaden. In de winter zie ik veel Watersnippen. In februari 2005 vlogen er bij het doorkruisen van het terrein tweeëntwintig op; het maximum dat ik daar ooit gezien heb. Nu het opgespoten terrein in Oudenaarde langzaam verandert in een industriezone, vinden die beestjes misschien hier een terrein naar hun gading. Wat roofvogels betreft, regelmatig zijn Buizerds en Torenvalken te zien. Ik vermoed dat in 2005 Buizerd gebroed heeft in het aangrenzende populierenbos. Blauwe kiekendief vliegt soms over het terrein. In het najaar heeft een juveniele Blauwe kiekendief een aantal weken in de regio verbleven. En samen met de terreinen rond de Kaaihoeve, behoorde ook Grootmeers tot zijn jachtterrein.

Kleine roofdieren zoals Hermelijn zijn er ook. Op het terrein zijn een paar houtstapels achtergebleven die als schuilplaats dienen voor die dieren. Ooit zag ik een Hermelijn een volwassen Konijn verslepen. Het beestje had er een flinke kluit aan.

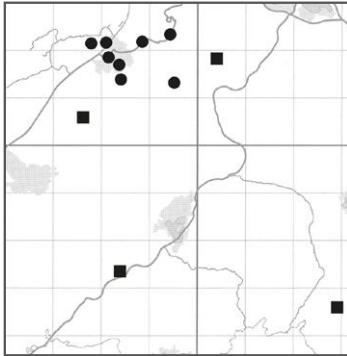
Jammer is dat Grootmeers slechts voor een stukje in het VEN-gebied ligt. Grote delen van de omliggende Scheldemeersen en Grootmeers zelf zijn op het gewestplan aangeduid als "zone van openbaar nut, met als optie waterwinning".

Er wordt vanuit de gemeente wel geprobeerd om dat om te zetten in natuurgebied; maar voorlopig zonder succes. Ondertussen is de procedure tot erkenning van een natuurreservaat lopende. Hopelijk lukt het want Grootmeers heeft zeker potentieel om uit te groeien tot een mooi reservaat. In elk geval zien we nu al een metamorfose, in enkele jaren, van maïsacker tot natuurgebied.

Gingellikruid: een nieuwe inwijkeling

■ Karel De Waele

Langs de baan Gent-Kortrijk heb ik al veel vreemde bloempjes gezien. Neen, niet wat jullie met jullie perverse geesten denken, maar wel échte bloempjes. En één van die nieuwe inwijkelingen is Gingellikruid, een composiet met mooie gele bloemen waarvan

■ Oudere vindplaatsen tot 2002
● Recentere vindplaatsen (meestal rond Deinze)

de huidige vindplaatsen in onze regio op het kaartje hiernaast zijn aangeduid. Tijd om deze s c h o o n h e i d eens nader te onderzoeken.

Op zoek naar haar roots

Als je op het internet haar

exotische naam *Guizotia* intikt, kom je inderdaad niet op één of andere verdachte 'rode-oortjes-site', maar op een hele resem wetenschappelijk getinte sites, waar vooral de nadruk ligt op haar commerciële waarde. Gingellikruid is immers beter bekend voor de olie die men uit haar zaden wint en die op de markt gebracht wordt als 'nigerolie', terwijl men de zaden 'nigerzaad' of ook wel 'negerzaad' noemt. De plant heeft haar roots inderdaad in Afrika en wordt als oliehoudend gewas gekweekt in Ethiopië. Vandaar het tweede deel van haar wetenschappelijke naam 'abyssinica'. Ondertussen wordt ze uiteraard ook op andere plaatsen gekweekt zoals in India. Men vermoedt dat emigranten uit Ethiopië de plant meegevoerd hebben naar India en dit zelfs in het derde millennium voor Christus!

Economische waarde

Gingellikruid wordt dus inderdaad voornamelijk gekweekt voor de oliehoudende zaden. De olie hieruit geperst is eetbaar en wordt o.a. gebruikt in menselijk

voedsel (koekjes van zaden geperst met honing, geroosterde zaadjes, vervangmiddel voor olijfolie en sesamolie ...), verven (samen met lijnzaadolie), zeep en lampolie. De 'koek' die overblijft na het persen voor de olie wordt gebruikt als veevoer. De gehele plant kan ook voor de bloei ondergeploegd worden en gebruikt als groenbemesting. Het zaad is volgens de fabrikanten van vogelzaad een onmisbaar bestanddeel wegens het hoog gehalte aan olie én eiwitten, en tevens omdat het als één van de weinige vogelzaden ook calcium, fosfor én mangaan bevat. Het zou vooral geschikt zijn voor Putters en Sijsjes. Omdat het eiwitgehalte zo hoog is mag men hier echter niet mee overdrijven. De plant wordt ook soms aangeplant als 'bienenplant', net als *Phacelia*, om de bijtjes en dus de imkers te plezieren.

Aangezien ik ook al Gingellikruid gevonden heb langs een oude Scheldearm in Elsegem, vermoed ik dat sommige vissers het oliehoudende negerzaad ook vermengen in de 'deegbollen' waarmee ze de vissen naar hun stekje proberen te lokken, temeer daar ik op dezelfde plek nog andere exotische oliehoudende gewassen vond.

Signalement

De plant wordt gemakkelijk herkend aan de 1,5 tot 5 cm grote gele composietbloemen, van het type met een hart van schijfbloempjes omgeven door een krans van lintbloempjes, die 5 tot 20 mm groot zijn. Die bloemen prijken in een wijde tuil bovenaan de plant. De eenjarige plant is 50 tot 150 cm hoog en heeft tegenoverstaande, zittende bladen met hartvormige bladvoet, die tot 22 cm lang kunnen worden (pas op: de bovenste bladeren kunnen iets meer verspreid staan). Zoals in de inleiding reeds gesuggereerd vindt men deze plant vooral langs grote wegen (waar het zaad aangevoerd wordt via het transport naar veevoederfabrieken), op plekken waar vogelzaad weggeworpen wordt, op hopen aarde afkomstig van het opkuisen van de wegranden ...

Ecologie

Gingellikruid vraagt een gematigd tropisch klimaat met niet al te veel regenval (liefst rond de 1000 mm per jaar). Het kan groeien op een brede waaiër

aan bodems, gaande van licht zandig tot zwaar kleiig, waarbij de opbrengst uiteraard het geringst is op voedselarme zandgronden. Het heeft weinig vijanden: de dieren lusten het niet, er zijn weinig parasieten op gespecialiseerd. Dit, tesamen met de resistentie tegen droogte, de capaciteit om toch te groeien op arme bodems en het feit dat de zaden meer dan een jaar kiemkrachtig blijven, gaf reeds aanleiding in de USA tot de vrees dat deze plant een 'pest' zou kunnen worden. Gelukkig is de plant voor haar bevruchting volledig aangewezen op bijen en heeft ze ook nood aan een welbepaald aantal uren licht per dag om in bloei te komen. Hierdoor zal een invasie van de wegbermen door deze plant, zoals bij Bezemkruid, waarschijnlijk niet te

Guillaume Guizot (1787-1874), die onder Louis Philippe (1830-1848) herhaaldelijk minister was en van 1840 tot 1848 zelfs minister van Buitenlandse Zaken. Het is ons onbekend waaraan hij de eer te danken heeft dat deze plant naar hem genoemd is. Hij is wel ook lange tijd minister van onderwijs geweest.

De namen nigerzaad, nigerolie en negerzaad verwijzen duidelijk naar het herkomstgebied Afrika, maar waar de Nederlandse benaming Gingellikruid vandaan komt heb ik niet echt kunnen achterhalen. Misschien berust deze naamgeving (ook de Duitsers spreken van Gingellikraut) op een verwarring met sesamolie, die ook gingilli-olie of gingelly-olie genoemd wordt. De sesamplant (*Sesamum indicum*) wordt ook in

Gingellikruid

foto: Karel De Waele

Gingellikruid

foto: Gilbert De Ghesquière

vrezen zijn. Tot nu toe heeft de plant een constante aanvoer nodig van nieuw zaad via het transport ten behoeve van de vee- en vogelvoerfabrikanten. Maar niemand kan garanderen dat, als ons klimaat verder in een bepaalde richting blijft evolueren, daar geen verandering in kan komen.

Naamgeving

In 1774 bracht ene James Bruce zaad mee van deze plant ter gelegenheid van een expeditie naar Ethiopië. Hij gaf dit ter bestudering aan enkele Franse botanisten, die er verschillende namen aan gaven (*Verbesina oleifera*, *Polymnia abyssinica*, *Heliopsis platyglossa*). Pas in 1829 gaf ene Cassini de nu nog geldende naam *Guizotia abessynica* aan deze plant, dit naar een tijdgenoot en Franse geschied- en letterkundige, hoogleraar te Parijs, François Pierre

India gekweekt voor de olie, die eveneens in de keuken gebruikt wordt (o.a. in pickles). Dergelijke naamsvrangingen gebeuren frequent in de handel (waar de wetenschappelijke exactheid niet altijd zo'n grote rol speelt: 'olie is olie' ... Op één van de vele websites die men vindt als men het woord gingelly intikt, staat zelfs een verklaring voor deze naam: de zaadjes van het sesamkruid zitten namelijk losjes in de vruchtdoos en produceren bij schudden een ratelend geluid (denk maar aan onze ratelaar in de Scheldebeemden). De Arabische (geluidsnaabootende) term hiervoor is "jel jel" en klinkt dus een beetje als in het Engelse "jingling of bells" van het bekende kerstliedje. Later is dit verbasterd tot "gingelly" ... Een mogelijke verklaring, maar zeker zijn we het niet!

Bron: veel uit dit artikeltje haalde ik uit de site www.ipgri.cgiar.org/publications/pdf/136.pdf

Nils Holgersson in de Langemeersen

Nico Geiregat / Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus

Zo nu en dan werden er in het verleden al eens van die lelijke witte ganzen aan de Donkvijver 'gedumpt' door mensen zonder hart. Al enkele jaren hangen er afstammelingen van die boerenganzen rond in de Langemeersen ten zuidwesten van Oudenaarde. Deze winter bleek dat ze ook een meerwaarde hebben, want ze lokten enkele knappe verschijningen uit het oosten naar onze regio: échte wilde ganzen.

De watervogels van de Langemeersen worden, zoals in vele andere gebieden, 's winters maandelijks geteld. De boerenganzen hebben het er behoorlijk naar hun zin en ze zorgden de laatste jaren al voor aardig (?) wat nakomelingen. De vorige jaren zag je ze zo nu en dan al eens in het gezelschap van Brandganzen of Canadese ganzen. In de winter van 2004-2005 was er zelfs een Hoendergans (in het Engels klinkt het veel mooier: 'Cape Barren Goose') die gedurende enkele maanden met hen op wandel was. Maar laat ons eerlijk zijn: al die bovenvermelde rommel hoort hier eigenlijk niet thuis.

De winter van 2005-2006 bracht echter ook échte wilde ganzen in de Langemeersen. Het duurde wel tot december, maar plots doken er tijdens de watervogeltellingen tussen de Soepganzen twee

mooiere kleinoden op: een Kolgans en een Kleine rietgans. De Kleine rietgans was al snel weer vertrokken, maar de Kolgans kon het (letterlijk) bonte gezelschap wel appreciëren. Wekenlang hield ze zich op tussen de boerenganzen. Zo rond half

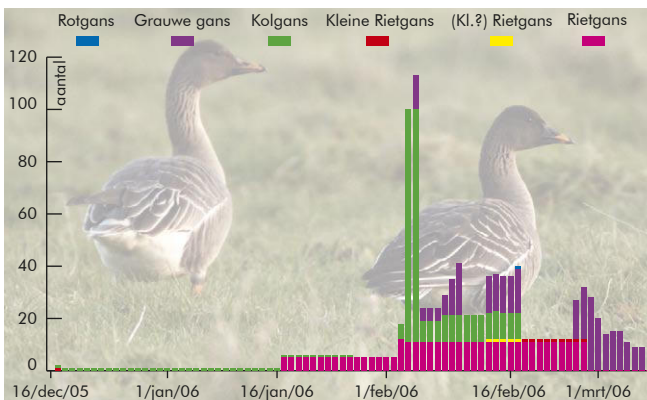

Toendrarietganzen

foto: Ivan Steenkiste

januari kreeg het ganzenallegaatje het gezelschap van een familie Rietganzen. Eerst waren ze met vijf, begin februari kwam er nóg een rietganzenfamilie aansluiten zodat ze uiteindelijk even met twaalf waren. Eén eigenaardig exemplaar had kenmerken van de nu heel zeldzaam geworden ondersoort "Taigarietgans" *Anser fabalis fabalis*. De overige dieren waren zeker Toendrarietganzen (*Anser fabalis rossicus*). Of die ene gans effectief een Taigarietgans was, weten we niet.

Eens deze dieren hadden besloten om in onze meersen de winter door te brengen was het een komen en gaan van wilde ganzen. Het gure weer in Duistland en oostelijker gelegen landen dreef de ganzen

blijkbaar naar onze contreien. We kregen na decennia eindelijk nog eens lekker veel wilde ganzen op bezoek. Rietganzen, Kolganzen, Grauwe ganzen, een Kleine rietgans ... ja zelfs een Rotgans kwam onze streek even opzoeken. Enkele Brandganzen deden ons even twifelen: waren het echte wilde vogels of waren het toch 'maar' verwilderde parkvogels? In de eerste week van februari zaten er in elk geval meer dan 100 wilde ganzen (waaronder 89 Kolganzen) in de Langemeersen: dat hadden we sinds lang niet meer gezien!

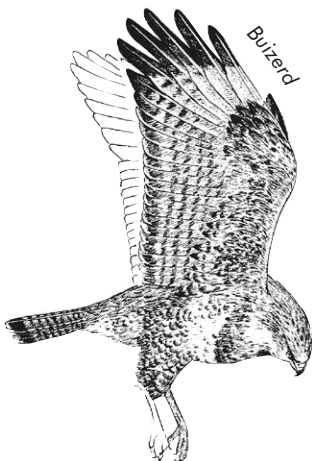
Overigens, verspreid over de Scheldevallei zagen verschillende vogelkijkers een groep van zo'n 100 Kolganzen in die periode: misschien ging het wel telkens om dezelfde groep waar zo nu en dan eens ganzen bij aansloten of weer afsplitsten. Het grootste aantal werd door Gunther gezien op 6 februari: 182 stuks!

Hoe de samenstelling van de wilde ganzen in de Langemeersen evolueerde, ziet u op bijgaande grafiek (Boeren-, Brandgans en Canadese gans zijn in dit overzichtje niet opgenomen). Tussen 14 en 18 februari waren 12 Rietganzen opgetekend maar mogelijk werd er al vanaf 14 februari gedurende enkele dagen over een niet zo makkelijk te onderscheiden Kleine rietgans heen gekeken. De code in de grafiek '(Kl.?) Rietgans' duidt op deze onzekerheid.

Bij het indienen van dit artikel was er nog steeds een groepje van 4 wilde Grauwe ganzen aanwezig dat graag in het gezelschap van de boerenganzen verbleef.

Maar U ziet het hoe dan ook aan de grafiek: 2005-2006 was een mooie ganzenwinter die ons nog lang zal bijblijven.

Dank aan degenen die de aantallen mee opvolgden en doorstuurden: Davy De Grootte, Gunther Groenez, Bart Heirweg, Paul Vandenbulcke, Dimitri Van De Populiere, Dirk Verroken en Luc Verroken.

Roofvogels bedreigd?

De laatste weken zijn veel berichten in de media verschenen over het afmaken van roofvogels door jagers. Dit is ook in onze streek de voorbije jaren geen onbekende techniek: tegen het einde van de winter vormen zich de territoria van onze roofvogels en voor sommige jagers zijn die concurrenten in hun jachtgebied beter dood dan levend. Men gebruikt allerlei gifstoffen in een prooi en schakelt daarmee oa. Eksters, Buizerds en katten uit, zo denken ze. Maar de techniek is niet selectief: evengoed de hond als de doortrekkende Rode wouw zijn slachtoffer! In jagerstermen heet dat zijn jacht opkuisen (van allerlei schadelijk 'wild') en het is diep ingeworteld. De laatste tijd zijn ook nieuwe technieken gebruikt, soms met erg toxische producten, en terecht maakt men een link naar de volksgezondheid wegens gevaarlijk. Daarom vinden we het ook goed dat men in de media (VRT nieuws, Knack en de kranten) uitgebreid op dit probeem is ingegaan en we hopen dat men vanuit jagerskringen zijn conclusies trekt.

We willen nog iets verder gaan: kijk in het voorjaar uit naar dode roofvogels (met de voorzorgen ingelepeld door de vogelgriepfobie) en meld eventuele vondsten of dien klacht in bij rijkswacht of Aminal. Zet maar jagers en jachtwachters onder druk en laat niet na misdrijven te melden. Vaak wordt er in jachtgebieden op roofvogels geschoten als ze al niet vergiftigd zijn... Een signaal kan zijn als de Buizerds die baltsen in maart- half april plots verdwenen zijn of met een paar pennen minder het voorjaar doorkruisen... maak dan maar een wandelingetje extra en hou je ogen open. In mei duiken al die vogels op natuurlijke wijze onder om te broeden, dan wordt het stil.

In Knack 9, 2006 staat een mooi artikel 'Geen verloren wild' waar natuurbeschermend Vlaanderen zijn visie geeft, de reactie van de jagers was mager. Toch willen we geloven in de kentering op dat vlak en we hopen dat vanuit de WBE's (WildBeheersEenheden) de druk groter wordt op hun leden jagers: wie zich niet voegt moet eruit. We zijn tenslotte in 2006 en bescherming van roofvogels is een verworven recht dat zijn vruchten afgeworpen heeft met een stijging van het aantal roofvogels. Laat ons aub de klok niet terugdraaien.

Brandnetel is meest verspreide plant in Vlaanderen

De Grote brandnetel is de meest verspreide plant in Vlaanderen en Brussel. Dat blijkt uit de 'Atlas van de Flora van Vlaanderen en het Brussels Gewest'. In dit unieke boek zijn gedurende 33 jaar gegevens van ruim 1400 planten door evenveel vrijwilligers verzameld. De auteurs van het boek beschouwen driekwart van de opgenomen planten als inheems. 45% daarvan staan op de lijst van bedreigde planten. Vooral planten die op voedselarme bodems zoals heide of duinen groeien, zijn uit het zicht verdwenen. Dat komt omdat die gronden bos en landbouwgronden geworden zijn. Ook waterplanten gaan er, door de slechte waterkwaliteit, op achteruit. De 'Atlas van de Flora van Vlaanderen en het Brussels

Gewest' is een uitgave van de Nationale Plantentuin van België en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en kost € 59.

In deze gloednieuwe Atlas kunnen we op pag. 980 lezen:

"...Talrijke personen hebben zich individueel of in groepsverband

ingezet voor het karteren van het hele gebied van de Atlas of van bepaalde regio's of plantengroepen. Het is onmogelijk om in detail de verdienste van elk te omschrijven, maar een aantal onder hen verdient omwille van hun bijzondere bijdragen apart vermeld te worden. In de eerste plaats is er **Karel De Waele**, met zijn bijna 100.000 records de absolute koploper voor wat betreft het aantal verzamelde gegevens, ..." Een meer dan verdiende eerbetuiging aan onze erevoorzitter!

Bezoek de website van
Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus
<http://vlaamseardennenplus.be>

Zondag 23 april 2006: Dag van de Aarde met fietszoektocht in Deinze

Op zondag 23 april slaan de milieu- en noordzuidbeweging de handen in elkaar voor een fietszoektocht, dit ter gelegenheid van de Dag van de Aarde. Tijdens de tocht maken wij kennis met de mogelijkheden die Deinze heeft inzake natuur-, milieu- en noordzuidbeleid. We doen onderweg voorstellen rond fietsenstallingen en -paden, eerlijke

handel, vriendenband met een gemeente in het zuiden, integratie van het rodekruisopvangcentrum voor asielzoekers, stadsbos, wegbermen, woonuitbreidingszones, enz.

Iedereen kan op eigen tempo een traject van 20 km fietsen. Via een brochure vernemen de deelnemers alle voorstellen en kan men vragen beantwoorden voor de zoektocht. Halfweg is er een stop voorzien met een hapje en/of drankje.

Vertrek: tussen 13.00 en 14.00 aan het Brielpaviljoen, Lucien Matthyslaan te Deinze (ingang Brielmeersen); prijsuitreiking op dezelfde plaats omstreeks 17.30 u. Elke fietser betaalt 1 euro. Vooraf inschrijven is niet nodig. **Info:** Wim Bracke, 09/380.01.03 of via www.milieufrontomerwatteze.be.

Voor schitterende foto's, allerhande waarnemingen, bezoek onze website met bijna dagelijks nieuwe gegevens over natuur in onze streek.
<http://users.skynet.be/wielewaal>

Vlinderwaarnemingen

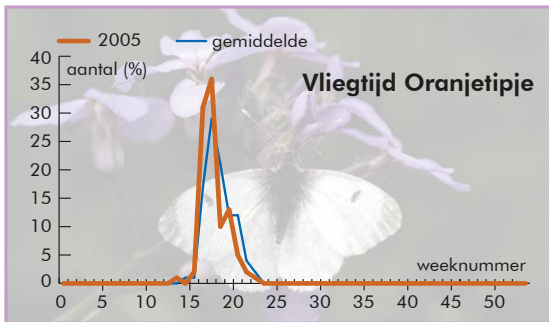
Marc Zwertvaeger/Lampyris

Sinds 1991 is er in Oost Vlaanderen een vlinderwerkgroep. Deze werkgroep was oorspronkelijk actief in de streek van Aalter en Knesselare, maar groeide jaarlijks verder uit en verzamelde al spoedig vlinderwaarnemingen in het ganse Meetjesland en in de regio Gent.

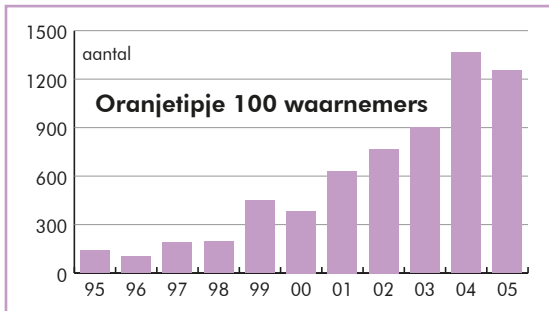
Oranjetipje foto: Gunthier Groenez

Ook Lampyris, de

invertebratenwerkgroep van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* werkt reeds een 3-tal jaren mee aan dit initiatief.

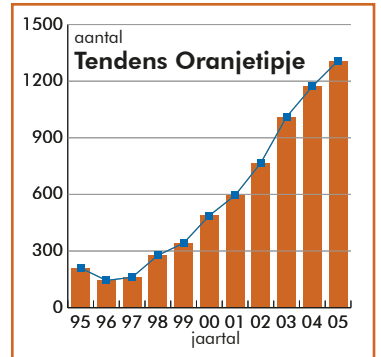
Jaarlijks wordt er aan de hand van de waarnemingen een vlinderrapport opgesteld. De onderstaande tekst over het Oranjetipje is

grotendeels gebaseerd op de tekst welke in dit jaarverslag voorkomt.

De 1ste grafiek geeft de vliegtijd weer. De oranje lijn is de vliegtijd zoals die in 2005 werd vastgesteld, de blauwe lijn is de gemiddelde vliegtijd van de laatste 8 jaren.

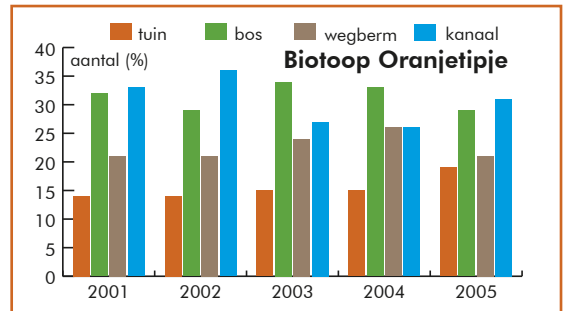
Omdat het aantal waarnemers jaarlijks varieert en het aantal geziene vlinders toch volledig afhankelijk van het aantal waarnemers werd er gekozen om ieder jaar het aantal waarnemingen om te rekenen naar een fictieve

100 waarnemers. (2de grafiek)

Om de tendenscurve te berekenen werken we verder op de gegevens van deze fictieve 100 waarnemers, maar om de aantallen van het jaar 2000 te bepalen tellen we de aantallen van het jaar 1999, 2000 en 2001 bij elkaar op en delen we dit getal door 3. Op de grafieken van het Oranjetipje is er weinig verschil in de grafiek van 100 waarnemers en deze van de tendenscurve, maar bij sommige vlindersoorten is dit wel zeer duidelijk en vangt de tendenscurve jaarlijkse schommelingen op en krijgt men een duidelijke tendens te zien, welke zonder deze grafiek niet zou zichtbaar zijn.

Het Oranjetipje blijft het schitterend doen. In 2005

	aantal bezoeken	waarnemingen	per 100 bezoeken	procentueel
tuin	143	245	171	19%
bos	90	244	271	29%
wegberm	19	37	195	21%
kanaal	13	37	285	31%

1 ste waarneming	Op 2/4 door Darline Kempeneer in tuin te Maldegem
5% norm	week 16
max.aantal	16 op 30/4 door J. Pauwels in bos te Eeklo
95% norm	week 20
laatste waarneming	Op 2/6 door B. Kindts in bos te Eeklo
totaal aantal	563
fictief totaal 100 waarnemers	1251
aantal waarnemers	36 / 45

Dit is duidelijk te wijten aan een tekort aan waarnemers.

In het Bos t' Ename werden er in 2005 transecten van 1 km afgewandeld. Om de 50 meter werd er genoteerd welke vlinders er gezien werden. Het 2de kaartje is dit van het Bos t' Ename en daarop is duidelijk dat deze vlinder bijna overal in dit bos, waar er enigszins open plekken zijn, kan gezien worden.

Het meest zuidelijk deel van dit bos werd gedurende de vliegtijd niet afgewandeld,

zodat we over dit deel van het bos geen gegevens hebben.

Levenscyclus

Dit jaar zijn er minder waarnemingen doorgegeven. We ontvingen een melding van een vrouwtje in copulatiehouding op 24 april in Bottelare door Luc Verstraeten. Een copulatie zelf werd vastgesteld door Steven De Bruycker op 27 mei in Ursel (vlinders waargenomen op Pinksterbloem). Tenslotte werd er eiafzetting waargenomen door Filip Van den Bossche op 30 april in Het Leen

Waarnemers gezocht

De tekst van het Oranjetipje is in dit opzicht duidelijk: indien we meer over de vlinders in de Vlaamse Ardennen willen weten, hebben we meer waarnemers nodig. Iedereen kan meehelpen want dagvlinders zijn gemakkelijk te determineren (een gewoon determinatieboekje volstaat) en we verzamelen zowel waarnemingen in de tuin als op wandelingen. Ook het aantal soorten dagvlinders welke voorkomen in onze provincie is beperkt tot een dertigtal soorten en echt moeilijke soorten zitten er niet tussen. Wie meer wil weten over dit project, wie wil meewerken of wie geïnteresseerd is in het jaarrapport 2005 (waarschijnlijk € 5 voor ongeveer 90 blz.) neemt contact op met Marc Zwertvaegher, Valeriaanstraat 4, 9032 Wondelgem (09/253.52.85) of marc.zwertvaegher@pandora.be .

zijn er echter iets minder vlinders waargenomen dan vorig jaar.

Opvallend is dat de eerste vlinders bijna allemaal waargenomen zijn in tuinen. Ook opvallend is dat er bijna onmiddellijk heel wat vlinders te zien zijn.

Het Oranjetipje wordt in grote aantallen waargenomen over ons gehele werkingsgebied. In absolute aantallen worden heel wat vlinders waargenomen in een tuin. Dit wijst op het zeer grote dispersievermogen van deze soort. In onze tuinen vindt het Oranjetipje een

bijkomende voedselbron in de vorm van de Tuinjudaspenning, die zowel de nodige nectar levert, als voedselbron vormt voor de rupsen.

Het Oranjetipje in het werkingsgebied van Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus

Het bos en weilanden met houtkanten zijn echter de favoriete biotopen van deze vlinder.

In het gebied van Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus zijn nog veel van deze biotopen aanwezig en komt het Oranjetipje ook nog veelvuldig voor.

Het verspreidingskaartje van de Vlaamse Ardennen toont echter op de eerste plaats een afwezigheid.

Oranjetipje in de Vlaamse Ardennen

Oranjetipje in het Bos t'Ename

Klaveren troef, verwarring troef

Karel De Waele

Tijdens de excursies van onze plantenwerkgroep komen we steeds weer het probleem tegen van de verwarring tussen Hopklaver en Kleine klaver. Als we dan moeten uitleggen dat de Hopklaver tot het geslacht van de Rupsklavers behoort, dan zien we de wenkbrauwen van de nochtans enthousiaste beginner omhoog gaan. En iedere keer weer moeten we er op wijzen dat Honingklaver eigenlijk ook geen Klaver is, niet behoort tot het geslacht *Trifolium*, maar tot het geslacht *Melilotus*. En analoog dat de Moerasrolklaver en de Gewone rolklaver ook in een ander geslacht zitten... Kortom, de naamgevers van deze vertegenwoordigers van de vlinderbloemenfamilie

Rode klaver

foto: Gerard Mornie

hebben er een soepje van gemaakt, of was het een (groen) slaatje?

Daarom willen we hier eens alle klavers op een rijtje zetten, uiteraard enkel deze die we in onze streek frequent kunnen vinden.

Vooraf zullen we misschien best eens, weliswaar schematisch, het onderscheid uitleggen tussen de vier geslachten: Klaver, Rupsklaver, Rolklaver en Honingklaver.

Op elk (klaver)slotje past een (klaver)sleuteltje

Zonder de pretentie te willen hebben een perfecte sleutel opgesteld te hebben (deze sleutel past immers enkel voor de soorten die in onze streek voorkomen) geef ik in het kader hieronder toch een soort handleiding om de vier geslachten waarvan sprake van elkaar te onderscheiden.

En nu kunnen we beginnen met de echte klavers (ook niet deze van het kaartspel).

Gamma-uil op Rode klaver foto: Gilbert De Ghesquière

- 1 Naast de drie deelblaadjes van het blad zijn de twee steunblaadjes aan de voet van de bladsteel zo groot dat het lijkt of er 5 deelblaadjes zijn. Daarenboven zijn er ofwel géén zijnerf in die deelblaadjes, ofwel slechts enkele kronkelige, die niet tot de bladrand lopen **Rolklaver (Lotus)**
Naast de drie deelblaadjes van het blad zijn de twee steunblaadjes aan de voet van de bladsteel zo klein dat deze zeker niet verward kunnen worden met deelblaadjes. Er zijn meerdere zijnerf, die steeds tot de rand van het blad lopen **2**
- 2 Bloemen in lange aarvormige trossen in de oksels van de bladen, wit of geel; elk apart bloempje hangend **Honingklaver (Melilotus)**
Bloemen in ca. bolvormige (soms eivormige) hoofdjes, eindstandig of okselstandig; bloempjes tenminste aanvankelijk rechtop tot afstaand **3**
- 3 Kroonblaadjes onderling vergroeid (behalve misschien de vlag); na de bloei verwelken deze en blijven lang rond de vrucht zitten en verbergen deze. De deelblaadjes zijn gaaf of gezaagd en vertonen geen "toppuntje" in het verlengde van de hoofdnerf **Klaver (Trifolium)**
Kroonblaadjes alle vrij, na de bloei afvallend zodat de vrucht duidelijk zichtbaar wordt. Deelblaadjes tenminste in de bovenste helft gezaagd of getand, met in het verlengde van de hoofdnerf een "toppuntje" **Rupsklaver (Medicago)**

Witte klaver

Is onmiskenbaar de meest voorkomende klaversoort in onze streek (en ook daarbuiten). Het is deze soort

Blauwtje op Witte klaver foto: Gilbert De Ghesquière

die met kruipende en op de knopen wortelende uitlopers grote tapijten vormt in onze wegbermen en (zogezegd slecht onderhouden, maar eigenlijk meer natuurlijke) gazons. Zoals de naam laat vermoeden zijn de bloemen (vuil)wit (roomwit zegt men in de flora's) of soms iets roze getint en na de bloei bruin verkleurend. Het is een belangrijke nectarleverancier voor honingbijen. In natuurlijke graslanden ontstaat er een delicaat evenwicht tussen deze plant en de grasmaten: in de wortelknolletjes bindt Witte klaver zoals alle vlinderbloemigen de vrije stikstof uit de lucht en verrijkt daardoor de bodem, zodat de grassen bevoordeligd worden en de klaver geremd wordt in haar groei, waardoor op zijn beurt de stikstofverrijking vermindert en de grassen minder snel gaan groeien en de klaver opnieuw meer kansen krijgt, enz....

Aardbeiklaver gelijkt vegetatief zeer goed op Witte klaver en wordt daardoor veel over het hoofd gezien in niet bloeiende toestand. Men moet al enigszins vermoeden op een geschikte groeiplaats te staan, nl. in onze streek meestal de dijken van de Schelde, of in natuurlijke weilanden die regelmatig onder water komen, om zich vervolgens te bukken om de deelblaadjes beter te bekijken: bij de Aardbeiklaver glanzen die aan de onderzijde en vertonen ze zijnerfjes die ietsje afbuigen naar buiten, terwijl de deelblaadjes van de Witte klaver aan de onderkant dof en de zijnerfjes mooi recht zijn. Eenmaal in bloei is het verschil al groter: de bolvormige bloeiwijze is

veel kleiner dan bij de Witte klaver en de bloemen zijn daarenboven niet wit, maar roze. En in vrucht is er helemaal geen twijfel meer mogelijk: de kelkjes "blazen" na de bloei als het ware op, zodat de bolvormige bloeiwijze sterk begint te gelijken op een framboos, of zoals Clusius in 1600 schreef, op een aardbei (vanwaar de naam). Door die lucht bevattende "blaasjes" worden de zaden gemakkelijker verspreid door lucht en water.

Rode klaver heeft, zoals de naam laat vermoeden, rode bloemen. Hij vertoont, in tegenstelling met de Witte klaver, geen lange bovengrondse uitlopers die wortelen aan de knopen. Daardoor vormt de Rode klaver eerder geïsoleerd staande planten (terwijl de **Bochtige klaver**, een in onze streek nog maar op één plaats gevonden klaversoort eveneens met rode bloemen, meer uit kan deinen doordat hij wel ondergrondse uitlopers op de wortelstok heeft). Maar bij die Bochtige klaver zijn de deelblaadjes veel langwerpiger dan bij de Witte en de Rode klaver: bij de Witte zijn die rondachtig tot omgekeerd eirond, bij de Rode ovaal tot langwerpig (verhouding lengte tot breedte ca. 1,5 tot 2) en bij de Bochtige duidelijk langwerpig (verhouding lengte tot breedte meer dan 2). De deelblaadjes van de Rode klaver vertonen ook meestal (pas op: niet altijd!) een V-vormige vlek (natuurgidsen vertalen die drie V-vlekken op de drie deelblaadjes graag als "Voer Voor Vee"). Ook in de bloeiwijze is er een verschil tussen beide roodgekleurde klavers: bij de Rode is die eivormig,

Aardbeiklaver

foto: Gerard Mornie

omdat de bovenste bloempjes rechtop staan, en bij de Bochtige is dat "ei" eerder afgeplat, omdat de

Het verband tussen Rode klaver en het Brits Imperium

Groot Brittannië was vroeger bekend en berucht voor zijn groot Imperium. In die tijd waren dus heel wat jonge mannen actief in het leger in alle uithoeken van de wereld. Het resultaat was dan ook dat er veel vrouwen thuis achterbleven zonder man, ja dat er zelfs veel 'oude vrijsters' waren. Die oude vrijsters zochten dan maar troost in het houden van gezelschapsdieren zoals poezen. Er waren toen dus veel poezen. Maar als er veel poezen rondlopen vallen er dus regelmatig slachtoffers in de muizenpopulaties in de tuinen en in de weiden in de onmiddellijke omgeving van de boerderijen. Die leeggevallen muizenholletjes zijn ideale nestgelegenheden voor hommels, dus waren er veel hommels. Gevolg was dus dat de Rode klaver in de weiden overvloedig bezocht werd door die vele hommels en dat de vruchtzetting bij die klaversoort prima was, dus dat de Rode klaver zich goed kon uitbreiden in de weiden. Rode klaver is echter ook extra goed voedsel voor de koeien in die weiden. Die koeien zaten dus goed in hun vlees en hun biefstukken waren van extra goeie kwaliteit. Het Britse leger kreeg dus energierijk voedsel en was daardoor zo slagkrachtig dat ze de hele wereld konden veroveren ... Waardoor er dus steeds maar oude vrijsters achterbleven op het Britse platteland ... De cirkel was dus gesloten.

Maar dit verhaal ging over vroeger. Nu bestaat het Brits Imperium enkel nog op papier en ook in dat liedje dat ze op de 'Proms' uit volle borst zingen. Waar is die cirkel verbroken en is die 'ecologische kringloop' verstoord? Houden die oude vrijsters geen katten meer? Of zijn er gewoon geen oude vrijsters meer?

(De lezer weze gewaarschuwd: dit is zeker geen wetenschappelijk onderbouwd verhaal, maar het illustreert toch prima dat in de natuur alles, of toch zeer veel, met elkaar in verband staat, soms rechtstreeks, maar veelal via kronkelige webachtige structuren).

Foto: Gilbert De Ghesquière

bovenste bloempjes min of meer horizontaal staan. Uiteraard wijst het woordje "bochtig" naar een ander verschil: bij de Bochtige klaver vertoont de stengel een zigzagpatroon doordat hij bij elk aanhechtingspunt van een blad een andere richting uitgroeit.

In onze streek heb je meer kans de Rode klaver te vinden dan de Bochtige, waarschijnlijk omdat die eerste minder kieskeurig is in zijn eisen qua groeiplaats. Deze laatste is ten andere nog maar één keer in onze streek gemeld, ergens ten zuiden van Ronse.

Over de Rode klaver heb ik ooit een ecologisch "verhaaltje" gelezen, dat normaal ook zou kunnen verteld worden bij de Bochtige, moest deze niet zo zeldzaam zijn. Beiden worden namelijk bezocht en bestoven door langtongige hommels. Het verhaaltje vind je in het kader bovenaan deze bladzijde.

Basterdklaver

Deze klaversoort heeft een misleidende naam, want het is wel degelijk een autonome soort en geen bastaard, geen kruising. Deze naam verwijst gewoon naar het feit dat de bolvormige bloemhoofdjes tweekleurig zijn, met onderaan pas bloeiende witachtige bloempjes

en bovenaan meer roze oudere bloempjes. Ze doen dus denken aan een kruising tussen Witte en Rode klaver. Qua groeiwijze, zonder uitlopers, lijkt de plant nogal op Rode klaver, maar de V-vormige vlek op de deelblaadjes ontbreekt. Wie vegetatief echt zeker wil zijn of het een Rode of een Basterdklaver is, moet dan maar door de knieën: aan de voet van de bladsteel zitten er bij de klavers twee steunblaadjes; bij de Basterdklaver zijn die smal driehoekig, geleidelijk toegespitst en alleen aan de basis met de bladsteel vergroeid, bij de Rode klaver zijn die steunblaadjes breed, meestal eirond, voor meer dan de helft met de bladsteel vergroeid en vrij plots toegespitst.

Hazenpootje

Deze kleinere klaversoort heeft ook witte tot roze bloempjes, maar deze zitten zo verborgen tussen de grijswitte pluizige beharing van de kelktanden, dat ze bijna niet opvallen. De lange cilindervormige bloeiwijze doet daardoor inderdaad denken aan (kleine) konijnenpootjes of zoals de naam van de plant zegt, "hazenpootjes". Men moet al goed uitkijken om hier een klavertje in te zien, ook al omdat de drie deelblaadjes zo smal lancetvormig zijn dat ze niet direct opvallen. Het

is een plantje van zonnige, zure, zandige plaatsen.

Liggende klaver en **Kleine klaver** tenslotte, zijn twee klaversoorten in onze streek met gele bloempjes. Bij de Kleine klaver staan de kleine matgele bloempjes in kleine onduidelijk bolvormige, relatief armbloemige bloeiwijzen, die na de bloei bruin worden en naar beneden knikken, waardoor de bolvorm helemaal verdwijnt. Bij de Liggende klaver zijn die bloempjes duidelijk groter, citroengeel, met een opmerkelijk grote 'vlag' met talrijke plooien, die na de bloei eveneens bruin worden, maar mooi uitgespreid blijven zodat de bloeiwijze min of meer mooi bolvormig blijft. Zoals in de inleiding al gezegd kan men deze beide (en vooral de Kleine klaver) eventueel verwarren met de Hopklaver (die dus geen klaversoort is!), maar als men de determinatiesleutel hierboven gebruikt vormt dit zeker geen probleem meer.

Voor de volledigheid moet ik hier ook nog de **Draadklaver** vermelden, die als het ware een mini-versie is van de Kleine klaver. Verder werden in onze streek sporadisch nog de **Inkarnaatklaver**, de **Perzische klaver** en de **Gestreepte klaver** gevonden, maar net als de Bochtige klaver zijn die zo zeldzaam, dat ik ze gemakshalve weggelaten heb in dit artikel. In een volgende aflevering kom ik terug op Hopklaver en zijn vals spelende kompanen.

Lentemaaltijd zwalm.vallei was groot succes !

Het bestuur van afdeling zwalm.vallei wenst iedereen te danken die van de voorbije Lentemaaltijd een succes heeft helpen maken. We mochten iets meer dan 700 eters verwelkomen! Onze speciale dank gaat uit naar de talrijke vrijwilligers.

Omdat solidariteit voor ons geen ijdel begrip is heeft Natuurpunt zwalm.vallei een deel van de opbrengst (250 euro) gestort op de centrale reservatenrekening van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* (project nr 6699). Dit fonds is bedoeld om de afdelingen van de regio te ondersteunen bij de aankoop van reservaatpercelen.

Uitslag van de schatting (gewicht van de mand met

Oxfam producten):

De 1ste prijs, de mand zelf, is gewonnen door Jacques Vanheeuverswyn uit Asper. De 2de en 3de prijs, een boek over de Vlaamse Ardennen, zijn gewonnen door Wim Spranghers uit Ressegem en Gaston Demeyer uit Ternat. Proficiat aan de winnaars!

Vergadering oprichting Natuurstudie tijdschrift Vlaamse Ardennen *plus*

Woensdag 3 mei om 20.00 bij Anne Fobert Woeste Hoogte, Hotondstraat 2, 9600 Ronse tel. 055/21.01.37.

Iedereen die interesse en zin heeft om mee te werken aan een natuurstudie tijdschrift voor de regio Vlaamse Ardennen *plus* is van harte welkom op deze eerste vergadering.

Meer info bij Geert De Knijf (0476/403.454).

Weetjes

Boerenzwaluw (Daniël Packet)

Verrassend nieuws kwam van een Boerenzwaluw: geringd op slaapplek te Kruishoutem in 1999 en verleden zomer gekontroleerd te Zwevegem. De vogel heeft dus 12 keer de lange weg met vele gevaren tussen ons land en Afrika afgelegd. Een prestatie om 'U' tegen te zeggen. De vogelwereld slaagt er op deze manier in ons steeds weer te verbazen en te boeien.

Dankbare Torenvalk (Daniël Packet)

Een sedert verleden zomer verdwenen torenvalkenkast werd onlangs teruggeplaatst op het terrein van het zuiveringsstation te Waregem. Het was alsof de vogel op onze komst zat te wachten want toen we klaar waren met de klus en we bezig waren de ladder op de wagen te plaatsen, kwam de vogel op enkele meters van ons kiekekend de nestbak binnengedoken.

De valk hield er blijkbaar aan ons nog een dank-jewel toe te sturen vooraleer we vertrokken.

Te koop: rund en schaaap!

Er is een aanbod van natuurvlees uit onze Natuurpunt reservaten: zowel schaaap (uit Antwerpse Polders) als Galloways en Aberdeen-Angus rund uit andere reservaten worden per pakket (rund 7 kg aan € 12,5 per kilo- schaaap 7 kg aan € 14 per kilo) vers vacuümverpakt geleverd. Bestellingen kunnen via de tussenschakel Bioshop De Zonnebloem, Parkstraat 25, 9600 Oudenaarde 055/316430. Verdere info via tel. of www.veeakker.be of www.natuurpunt.be of www.vanalphen.be.

Gelukwensen

voor Peter en Chris Van de Kerckhove - Eggermont, Neerstad 11 te Kluisbergen bij de geboorte op 31 december 2005 van hun dochtertje Pauline, zusje voor Marie.

Wachtend

Weg
Lange dag
Vermoeiend warm
Onhoorbaar
Is de stilte
Verstoord door het vallen van een blad
Tegen een boom geleund
Kijken in de nacht
Naar spektakel aan zijn voeten in een droge gracht
Onverwacht
Eén lichtje, maar dan
Een tweede fluorescerend groen, zacht
Iets verder nog één en weer één
Recht tegenover ook en ginds alweer een ander
Nu zijn er veertien en ze seinen duidelijk naar elkander
Weg vermoeidheid
Na een lange dag
Genieten van een energieloos lichtje
Glimwormpjes die
In morsesejntjes misschien praten
Over een verstoorder
Om een nieuw gedichtje

Verhaeghe H.

Aardbeiganzerik

foto: Jacques Vanheuverwijn

Keep

foto: Patrick De Rore

Torenvalk

foto: Tom Buysse

Koninginnepage

foto: Pieter Espeel

Teksten voor de volgende Meander worden bij de redactie verwacht ten laatste op 10 juni.